

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

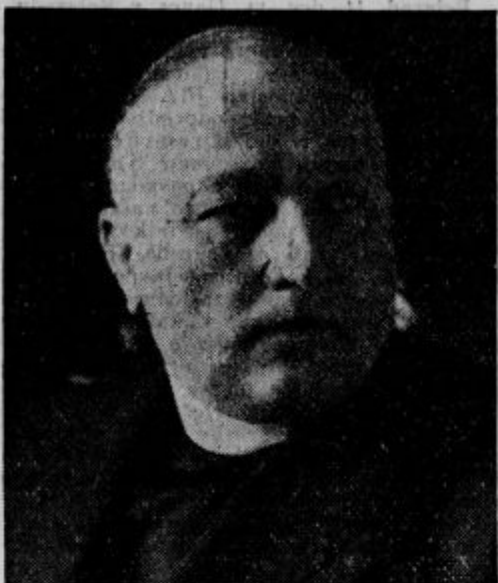
SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun:
Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica številka 6.

Dr. Korošec, častni doktor ljubljanske univerze

»Na svoji seji dne 11. decembra 1939 je senat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani soglasno odobril sklep pravne fakultete, s katerim je bil soglasno izvoljen za častnega doktorja prava predsednik senata g. dr. Ant. Korošec. Ta čast je bila dodeljena doktorju Korošcu za njegove velike zasluge za ustanovitev, ohranitev in razvoj ljubljanske univerze. Slovesna promocija bo v nedeljo dne 17. decembra t. l. v univerzitetni zbornici.«

Tako se glasi poročilo univerzitetnih oblasti, ki smo ga prejeli danes in ki je napolnilo z radostjo vse častilce našega velikega bora za slovenske politične in kulturne pravice, dr. Korošca. S to veliko častjo, ki jo je univerza v Ljubljani dodelila dozdaj samo šele dvema odličnikom, odvetniku dr. Majaronu in predsedniku prve češkoslovaške republike dr. Masaryku, je priznala uradno, da je bil dr. Korošec od vsega njenega početka tisti mož, ki je storil vse, kar je mogel, za ustanovitev, za ohranitev in za razvoj najvišjega slovenskega učilišča, žarišča naše slovenske prosvete in znanosti, slovenske univerze. Ob prvi desetletnici univerze je dosegel to čast, ki jo daje univerza svojim velikim zaščitnikom ali pa velikim znanstvenikom, pokojni dr. Danilo Majaron, odlični slovenski pravnik, prvi predsednik Društva za ustanovitev slovenskega vseučilišča, ki je delovalo še pred vojno in pripravljalo podlago za slovensko univerzo, po vojni pa izvajalo našo univerzo v vladvi, v kateri je bil dr. Korošec podpredsednik. S to odkliko se mu je univerza oddolžila za ves njegov napor, ki ga je imel desetletja in ki je pripomogel do tega, da smo takoj po prevratu imeli Slovenci može, ki so mogli prevzeti nase vlogo prvih naših vseučiliških učiteljev. Ob drugi desetletnici pa je univerza proslavila s svojim najvišjim odlikovanjem »doktorja honoris causae« dr. Korošca, tistega slovenskega državnika, ki je bil slovenskim težnjam največja opora v centru države, v vladvi, ki je pod njegovim predsedstvom dne 2. julija 1919 osvojila predlog ministra prosvete Ljuba Davidoviča, da se ustanovi v Ljubljani univerza, »posestrima belgrajski in zagrebški. Tako je dr. Korošec takoj po prevratu realiziral eno naših največjih teženj že od leta 1848. ter ni tratil časa, v katerem bi se morda »urce zamudile, kajti kmalu nato se je obrnil tek mišljenja v vodstvu države, ki bi morda zaviral ali sploh ne ustanovil slovenske univerze. Tako pa je dr. Korošec uspel takoj v začetku svojega delovanja v državi, da je afirmiral slovenstvo v temelju za ustanovo, ki pomeni utemeljitev in rast slovenskega kulturnega življenja in jo postavil takoj v začetku trdno v plodno zemljo, da je niso mogli iztrgati niti viharji, ki so vstali v poznejših letih presnavljanja nazorov in iskanja smeri. Vstala je tako slovenska univerza tudi še v času, ko še pri nas samih nismo bili na jasnem, ali je slovenska znanost sploh zmožna razvoja in ali ne bi kazalo, prevzeti stari Vrazov načrt dvojnega jezika: za ljudstvo slovenskega, za visoko znanost srbohrvatskega. Toda že s samim dejstvom, da je univerza tu, da je tu volja svetovno izobraženih profesorjev, ki hočejo orati z vsem idealizmom ledino slovenske znanosti in jo dvigniti na svetovno višino, že to dejstvo je podrla vsako omahovanje in vso malovernost, ki jo je bil slovenski človek že od nekdaj poln. Z univerzo, ki jo je slovenskemu narodu dal dr. Korošec, je bilo za vedno rešeno vprašanje enakovrednosti slovenske kulture in jezika ter potrjeno slovenstvo v njegovi bitnosti v duhu.

Toda dr. Korošec ni stal samo ob zibelki slovenske univerze, on jo je tudi pozneje čuval in branil kot punčico svojega očesa, kot najdragocenejši uspeh svojega dela. Kakor hitro je val dogodkov zanesel dr. Korošca v stran od krmila države, tedaj so se vedno začele tudi za slovensko univerzo časi negotovosti in strahu. In bili smo priče, kako je naše slovensko vseučilišče bilo trn v očesu jugoslovanskih unifikatorjev, pa ne samo belgrajskih, tudi naših lastnih, ki so videli v duhu in delu naše almae matris nevarnost za njihov politično-kulturni koncept jugoslovan-

Sovjeti uporabljajo proti Fincem strašne strupene pline

Finci rdečim nikjer niso pustili napredovati čez utrjene črte

Amerika je poslala Fincem že 10 milijonov dolarjev

Helsinki, 11. decembra. AA. Havas. Plin, ki ga uporabljajo sovjetske čete pri Salviu, severno od Ladoškega jezera, je dejansko hlori nitrin ali nitroklor, ki se v mirnem času uporablja za uničevanje sten ali drugih mrčesi v zaprtih prostorih, količina 2.000 miligramov na kubični meter uniči vsako življenje v eni minuti. Vojski, ki jih je dosegel ta plin, in katere so rešili od smrti, ne bodo mogli nikdar popolnoma ozdraviti. Sovjetske čete so v Karelijski ožini ponovno uporabljale strupene pline.

Rdeči pri Petsamu odbiti

Helsinki, 11. decembra. AA. Havas: Finsko vrhovno poveljstvo je izdalo naslednje poročilo z bojišča:

Sovražnik nadaljuje z napadi na področju reke Paipale. Vse te napade smo odbili. Na raznih krajih bojišča je prišlo do ogorčenih bojov. Le na fronti pri Petsamu je vladalo zatišje. Sovjetska mornarica je obmetavala z granatami nekatere otoke. Finski letalci so bombardirali Kronstadt. Ni res, da bi se bile sovjetske čete južno od Salmijervija pomaknile za 70 km naprej. Na Karelijski ožini je pritisk sovjetskih čet čedalje večji.

Helsinki, 11. dec. t. (Rad. Roma.) Sovjetske čete so pri Komijarni poskušale napasti z veliko silo, toda Finci so se zapodili v nasprotnika s toliko močjo, da so napad takoj ustavili in sovjetske čete vrgli kakšnih 12 km nazaj. Pri tej priložnosti so ujeli 300 sovjetskih vojakov.

Sovjetski bombniki so obmetavali z bombami tudi malo naselje Haujilimpe. Bombe so ubile deset prebivalcev in jih več ranile, med njimi ženske in otroke, ker se vsi moški nahajajo na fronti.

Do sedaj so Finci na tem prostoru delno uničili delno pa razpršili celo rdečo divizijo.

Finska brzojavna agencija poroča, da je brez podlage poročilo iz sovjetskega vira, ki pravi, da so Rusi prebili finsko obrambno črto.

Finske čete se uspešno upirajo na odseku Rovaniemi na severnem Finskem, kjer se proti močnim ruskim napadom še vedno drže. Med ujetniki je tudi gotovo število Turkmenov iz Srednje Azije in precej vojakov sorodnih plemen. Poslani so bili na finsko bojišče zaradi tega, ker v Sibiriji vlada podobno podnebje. Toda ti vojski, ki so vajeni mraza, niso vajeni na finsko strelsko orožje.

Stockholm, 11. dec. c. Finske čete so danes zopet zavezele mesto Suomstavi, ki je severno od jezera Ladoga, in so ga sovjetske čete pred nekaj dnevi zasedle. Tamkaj so Finci obkolili velike rdeče oddelke.

Finska letala so danes ves dan metala nad sovjetskimi letalskimi oddelki letake v rušini, v katerih obljubljajo veliko nagrado vsem sovjetskim letalcem, ki bi s svojimi letali pristali za finsko bojno črto. Danes je na ta način na finsko stran priletelo že 14 sovjetskih letal.

Sedaj je tam nastopila huda zima in je temperatura padla na 30 stopinj pod ničlo. Sovjetske čete se morajo sedaj boriti na fronti, ki je 300 km proč od železnice, in je ves dovoz sovjetskim četam skoraj nemogoč na tako daljavo. Sovjeti so na Karelijsko fronto poslali 500 tankov, ki ne morejo več nikamor naprej, ker je snega nad poldrugi meter. Tako so danes finska letala razbila kolono, ki je štela 50 sovjetskih tankov.

Finski letalci rušijo sovjetske železnice in ceste v zaledju

Helsinki, 11. dec. b. Vojaški dopisnik »Exchange Telegraph« poroča: Izredno uspešen odpor finskih čet, ki je za ruske poveljnike prišel povsem nepričakovano, je dal sovjetski vladi povod, da je pričela pošiljati na bojišče proti Finski nove večje okrepitve.

Finski letalci so ugotovili, da se velike sovjetske sile bližajo predvsem zahodnemu bojišču. Finski piloti so dobili povelje, da bombardirajo železniške proge v ozadju sovjetskih čet, prav tako pa tudi vse ceste, ki vodijo proti vojnemu področju. Finski letalci so svojo nalogo uspešno izvršili in so pretrgali zlasti železniško zvezo z Murmanskom na več krajih. Iz letalskih posnetkov je finsko vrhovno poveljstvo ugotovilo, da je finsko letalstvo bombardiralo tudi sovjetsko kolono tankov, kateri je prizadejalo velike izgube.

stva, ki se ni tolmačil v smislu notranje državne vezi treh samobitnih kultur, temveč tako, da jim je samosvoja slovenska univerza bila ovira in kamen spotike. Vsa dolga leta smo bili priče grožnjam o ukinitvi raznih delov naše univerze, ko še ni bila niti izgrajena v vseh svojih delih in ne še dovolj trdno postavljena. Morda prav zato. V teh letih je naša univerza životarila in bila kot človek, ki se potaplja in ki se ne more oprijeti rešilne bilke. Ko pa je prišel na vladno zopet dr. Korošec, je bilo jasno, da bo njegovo srce v prvi vrsti zajelo tudi slovensko univerzo in da bo njegova zaščitna roka počivala nad rastjo tega zavoda, ki ga je poklical v življenje. In videli smo, kako je s svojim prizadevanjem klical institut za institutom v življenje, kako je s svojim vplivom podiral nezaupanje za nezaupanjem na mestih, ki odločajo dosedaj še o naših kulturnih in prosvetnih zadevah, ter

Najznačilnejše borbe pa so se včeraj odigrale ob reki Paipale, kjer so se Finci najprej umaknili zaradi sovjetske premoči, nato pa so prešli v protinapad ter vrgli sovjetske čete daleč nazaj.

Vedno jasneje prihaja do izraza načrt ruskega generalnega štaba, ki hoče najprej prodreti v Botniški zaliv in presekati Finsko v dva dela, da bi tako lažje razbil fronto ob Ladoškem jezeru. Popolnoma v skladu s to domnevo je pošiljanje močnih okrepitev na teh odsekih fronte. Tu se Finci borijo proti desetkratni premoči Sovjetov še vedno uspešno.

Pred novo rdečo ofenzivo

Bern, 11. dec. AA. Havas: Finska je poklicala nove letnike rezervistov, da bi tako mogla dati čim večji odpor sovjetskim četam, ki se te dni zbirajo na vzhodnem delu bojišča. V Helsinkih so prepričani, da se je sovjetsko vrhovno poveljstvo odločilo izvesti napad v smeri proti Ujeborgu, mestu, ki leži ob Botniškem zalivu. Na tem odseku je finska bojna črta najožja in je to ozemlje brez vsakih prometnih zvez. Sovjetsko vrhovno poveljstvo ima s to ofenzivo namen finsko presekati na dva dela.

Stockholmski dopisnik lista »Basler Nachrichten« poroča, da so sovjetski vlaki prenatrpani z vojski, ki jih stalno pošiljajo na finsko bojišča. Zdi se, da se sovjetsko poveljstvo z vso naglico pripravlja na drugo ofenzivo. Ugotovljeno je, da so na finskem bojišču tudi polki, ki so jih pripeljali s Kavkaza. Po mnenju vojaških strokovnjakov je to precej čudno, ker ti oddelki težko prenašajo finsko podnebje. Poročajo tudi, da so finski letalci razdrli železniško progo pri Murmansku na več krajih.

Ženske v rdeči vojski

London, 11. dec. b. Poročila s finsko-ruskega bojišča govorijo o tem, da pri napadih na Finsko ruske žene ne sodelujejo samo kot piloti, temveč tudi kot vojski rdeče armade. Pri nekaterih baterijah so samo žene, ki so ponekod celo poveljniki bataljonov.

Mizerija sovjetskega vojaka

London, 11. dec. AA. Havas. Dopisnik agencije Reuter poroča listu »National Tidende« v Kodaču s finske meje, da je sam videl, kako se ruski ujetniki sami ranjujejo potem, ko so padli že v roke finskih vojakov. Neki sovjetski ujetnik je povedal, da so sovjetske čete dobile povelje, naj prodirajo dalje. Prej pa jim je bilo rečeno, da se

Finci pred Zvezo narodov

ZN poslala Finski in Sovjetiji — 24 urni ultimat

Zeneva, 11. dec. t. Reuter. Od 53 držav, ki so članice Zveze narodov, jih je poslalo svoje zastopnike na zasedanje Zveze narodov samo 40. Trinajst članic ni poslalo niti zastopnikov niti so se opravičile.

Ko je predsednik začel zasedanje, je izjavil, da bodo zelo hitro odpravili dnevni red, da ne bi tujih zastopnikov predolgo zadrževali. Glavni predmet zasedanja da je pritožba Finske proti Sovjetski Rusiji. Izvoljen je bil odbor, ki naj finsko pritožbo prouči ter o tem poroča zbornici.

Zveza narodov je za sedanje zasedanje izvolila naslednje predsedstvo: predsednik Hambro (Norveška), podpredsednik Butler (Anglija), Carton de Wiart (Belgija), Huma Wrong (Kanada), Fakri paša (Egipt), Paul Boncour (Francija), Polychronides (Grčija), De Motta (Portugalska), Rappard (Svica).

Vsi našeti delegati so tudi člani odbora, ki bo proučeval finsko pritožbo.

Odbor Zveze narodov, ki proučuje pritožbo Fincev, je sklenil, da naj Zveza narodov pošlje Sovjetom in Fincem poziv, naj takoj prenehajo z boji in začnejo pogajanja za mir s posredovanjem Zveze narodov. Sovjetom in Fincem je danih 24 ur, da poziv sprejmejo, ali ga odklonijo.

kako se je pognala univerza v rast, ko so jo jemali »sovražne sape«. Tako je tudi pri ohranitvi slovenske univerze sodelovala njegova roka in njegovo srce, ki s tako rahločutnostjo in nežnostjo skrbi za vse, kar more okrepiti slovenskega duha.

Kakor pa je skrbel za to, da se univerza ohrani, je tudi vedno in povsod gledal, da je našemu vseučilišču skušal pridobiti čim več sredstev za razvoj in izpopolnitev. Sredi zaviranja in rasti je naša univerza morala občutiti na sebi leta pomanjkanja in krize, toda kakor hitro so se državne blagajne napolnile, je tudi naša univerza začela pogajati v vseh svojih institutih. In prav zdaj smo sredi gradnje več vseučiliških zavodov, ki so vsi v dr. Korošcu imeli svojega zaščitnika, posrednika in priprošnjaka. Tudi izpopolnitev univerze v celoto je usmerjena tako, da z leti pridemo lahko do polnosti, ki je bila zamišljena že

ne bodo borili, ker do bojev sploh ne bo prišlo. Ujetniki so povedali tudi, da v njihovem polku ni bilo bolničarskih vozov, niti zdravnikov in da je hrana finskih vojakov dosti boljše kot pa tista, ki jo dobivajo sovjetski vojaki. Iz pokrajine okoli Petsama so izselili 15.000 ljudi.

Amerika pomaga z dolarji

Washington, 11. dec. t. Ameriška vlada je odredila, da se lahko Finski takoj stavi na razpolago 10 milijonov dolarjev (okroglo 600 milijonov din) kot posojilo za nakup raznih potrebščin v Ameriki. Blago bo Amerika dobavljala sama čez skandinavske dežele.

V Rimu manifestacije za Fince

Rim, 11. dec. AA. Reuter. V nedeljo zvečer je več sto mladeničev demonstriralo po glavnih rimskih ulicah in vpilo Živela Finska ter dol Sovjetska Rusija.

V Nemčiji izjavljajo, da Fincem ne pomagajo

Pariz, 11. decembra. AA. Havas. Po nemškem radiu je bilo enoči izdano uradno sporočilo, ki pravi, da so netočne vesti, po kateri naj bi bila Nemčija poslala Finski vojni material. Od začetka vojne Nemčija ni niti posredno niti neposredno Finski pošiljala vojnega materiala in so z ozirom na to vsa poročila, posebno ona, ki jih je objavil švedski tisk in ki trdijo obratno, netočna.

Proglas Fincev na vse narode

Helsinki, 11. dec. t. Reuter. Finski parlament je na svoji zadnji seji sprejel dva proglasa.

Prvi je naslovljen na finski narod, in pravi, da se Finska bori za svojo svobodo. Naj se vsak Fince tega boja udeležuje z vsemi svojimi močmi.

Drugi proglas je naslovljen na »vse narode sveta« in pravi:

»Finski narod se je prizadeval, da bi z vsemi drugimi narodi živel v najboljših odnosih. Trudil se je, da bi svojo boljšo bodočnost postavil na temelje miroljubnega dela. Sredi tega dela je postal žrtev surovega napada od strani svojega vzhodnega sosesa, čeprav za to ni dal nobenega povoda. Fincem je bila vsiljena vojna in jim ne preostaja nič drugega, kakor da se branijo in nadaljujejo to borbo zadnje žrtve.

Ob petih popoldne se je seja Zveze narodov nadaljevala in je dobil besedo zastopnik Finske Holsti, da obrazloži pritožbo svoje vlade proti napadalcu, to je proti Sovjetski Rusiji.

Holsti je v vseh svojih podrobnostih naskikal, kako je prišlo do izbruhov sovražnosti Sovjetske Rusije proti Finski. Dokazal je popolno nedolžnost finske vlade in finskega naroda. Nato je nadaljeval, da Finska danes potrebuje nekaj več, kakor prazne simpatije in pa solze. Finska je že sama zadosti solza pretečila. Finska potrebuje stvarne pomoči, kajti bori se za pravice, ki so svete vsakemu človeškemu bitju. Finci prosijo za pomoč vse ljudi, vse narode dobre volje, kajti nemogoče je za Fince, čeprav so nadvse junaki, da bi se borili proti barbarskemu napadalcu in njegovim krogom in bombam z mednarodnimi resolucijami. Ako nam pomagate, vas bo vsa Finska, vas bodo vsi kulturni ljudje blagoslavljali kot branitelje človeške omike.

Na koncu svojega govora je Holsti navedel še izjave Litvinova, ko je svoje dni še sedel v Zenevi, in predlagal, kako naj se določi napadalec. Poslužimo se besed sovjetskega državnika samega, pa sklenimo, da bo ves svet šel Fincem na pomoč proti barbarskemu napadalcu.

ob ustanovitvi pred dvajsetimi leti. Če ne bo šel strupen dih svetovnega viharja čez naš kulturen posev, ki v univerzi tako lepo klije v varstvu tako močnih mož, kakor je dr. Korošec, homo priče razcveta univerze, kakor je bil v mislih mož, ki so je ustanavljali, v sreih takih borcev zanj, kakor sta bila prva slovenska častna doktorja slovenskega vseučilišča dr. Majaron in dr. Korošec, prvi, ki je pripravil tla, kamor jo je drugi postavil in zgradil.

Dr. Korošcu pa k visokemu priznanju in k promociji za častnega doktorja pravice iskreno čestitamo: v tem odlikovanju vidimo priznanje njegovi borbi za slovenske kulturne vrednote, ki so mu pri vsem njegovem državniškem delu stale vedno pred očmi in je vsa njegova skrb veljala ohraniti in razviti vsega, kar mora stati v temelju naroda, ki hoče biti kulturni in samobiten.

Politični zapiski

Jugoslavanski Sokol na Hrvatskem

Stališče HSS do jugoslavanskega Sokola je označeno v »Hrvatskem Dnevniku«, ki o tem med drugim tako piše: »Trebalo bi prenesti te uredbe o notranjih zadevah ter o telesni vzgoji naroda. Toda uredba o banovini Hrvatski jasno veli, da je policija podrejena banu Hrvatske. Njemu je podrejeno tudi orožništvo. Kar pa se tiče zadev telesne vzgoje, je tukaj najvažnejše vprašanje Sokola, ki more na Hrvatskem imeti docela svobodne roke, seveda le toliko, kolikor tudi druga, tako imenovana viteška društva. Sokol torej ne more imeti monopolnega položaja, zato tudi ne more biti ne državna, niti kaka poldržavna organizacija. — Imeti mora pravno tisti položaj, kakršnega je imel pred 6. januarjem leta 1929, torej naj bo docela svobodna organizacija, ki bo organizirana po demokratskih načelih. Tako misli večina starih jugoslavanskih Sokolov, ki so to organizacijo zapustili prav zato, ker z njeno sedanjo ureditvijo niso bili zadovoljni. Tedaj bo Sokol živel le od svoje sile, kakor vse druge organizacije.«

Minister dr. Lazar Marković o ureditvi države

Belgrajsko »Vreme« od nedelje 10. t. m. prinaša govor, ki ga je v Belgradu na konferenci svojih pristavev imel pravosodni minister dr. Lazar Marković, ki je med drugim povedal tudi te misli: »Hrvati so dobili banovino Hrvatsko. Gg. Cvetković in dr. Maček sta napisala sporazum, ki pa ni še pravi sporazum. Poleg Hrvatske bo še slovenska banovina, potem pa tudi srbska. Ko bo to organizirano in ko tako rekoč do očitnosti otipljivo videti, da banovina Hrvatska ne ogroža državnega interesa, da ne ogroža niti enega interesa državnega edinstva in da ne ogroža niti interesov srbskega naroda, takrat bo odpor, ki ga slišite od te ali one strani v posameznih krajih splahnel ter se porazgubil. Nato je dr. Marković naglasil, da srbski narod, ki živi v najbogatijih delih Jugoslavije, nima potrebe izkoriščati Hrvatov, pač pa želi, da bi bili tudi Hrvati bogati ter da bi se Srbi, Hrvati in Slovenci mogli razvijati v svobodni tekmi kulturno, gospodarsko in politično.

Sestanek radikalov iz vse države

Minister dr. Lazar Marković je v posebnem pismu sklical iz vse države najuglednejše pravke radikalne stranke v Belgrad na posvet. Sestanek bo dne 17. decembra. V pismu naglašajo dr. Marković, da morajo radikali biti enotni, zato je treba razčistiti njegov sedanji odnos z gospodi glavnega odbora, ki ne odobrava njegove sedanje politike, čeprav jo vodi kot pravi radikal.

Ne boja s Hrvati!

Demokratski voditelj dr. Boža Marković je v nedeljo na shodu demokratske stranke v Belgradu imel daljši govor, kjer je med drugim naglasil: Dolžnost vsakogar, ki se imenuje Srb, ni boj zoper Hrvate, temveč boj zoper reakcijo. Nato je govoril belgrajski odvetnik dr. Dukanač, ki pa so ga mladi pristaji motili. Zato je predsednik zborovanja zaključil shod ter pozval navzočne, naj zakličejo živio Davidoviču, kar so vsi storili.

O obč. uradnikih na Hrvatskem

V listu »Narodno kolo« je znani voditelj SDS na Hrvatskem dr. Hinko Krizman napisal članek pod naslovom »Občinske skrbi«, kjer med drugim načenja tudi tole vprašanje: »Ureditev občin mora biti prva politična skrb. Druga velika skrb so občinski uradniki. Nekdaj so bili velika sila, zdaj pa tudi oni ne vedo, niti kdo so, niti čigavi so. Na občinski upravi je mnogo ljudskega nezaupanja in tudi sovraštva, ki onemogoča, da bi se izvršilo tudi dobro in potrebno, kar morajo izvršiti občinski uradniki. To stanje negotovosti ne more dolgo trajati brez največje škode. Preneseni delokrog zahteva večje število in večjo sposobnost občinskega uradništva, ki je plačano le iz občinskih sredstev. Zato bi bilo pravično, da bi občinske uradnike, tajnike in blagajnike prevzela banovina Hrvatska na svoj preračun ter bi jih, kakor banovinske uradnike, razvrščevala ter po potrebi premeščala. Načelno je sicer boljše, da bi občinski uradnik ozko in trajno povezan z občino in ljudstvom, toda sedanje razmere zahtevajo drugačne rešitve, vsaj toliko časa, dokler ne dobimo novega občinskega zakona. S tem, da bi banovina prevzela in plačala občinsko uradništvo, bi se znatno zmanjšale občinske doklade, uradništvo pa bi bolje in zanesljiveje opravljalo svoje dolžnosti. In manjša bremena ter večji red sta bistvena potreba današnjega časa.«

Kako razumejo hrv. vprašanje

V listu »Gospodarska slova« beremo članek dr. Bičaniča, ki je gospodarski strokovnjak HSS. Ta članek je zanimiv zaradi tega, ker je dr. Bičanič šibal hrvatske razmere, ki so nastale po sporazumu. Med drugim tako veli: »Trije meseci so minili, odkar je hrvatsko vprašanje stopilo v odločilno razdobje svojega reševanja. V teh treh mesecih je človek večkrat mogel dobiti vtis, kakor da bi hrvatsko vprašanje bilo le uradniško vprašanje. Od vseh strani so pričeli prihajati razni uradniki, veliki in majhni, narodni in protinardni, preganjani in pooblašeni, vsi pa zahtevali: ta skupino, oni, da bi bil prestavljen, tretji, da bi dobil kako boljše mesto itd. Kamor koli se ozreš, povsod same intervencije. Toda ne le to! Marsikdo namreč še poskuša dobiti kakega prijatelja iz vrst hrvatskega kmečkega gibanja, ki je morda naniž pred mnogo leti čisto pozabil, zdaj pa z njegovo pomočjo zahteva »svojo pravico«. Celo tako daleč se je to razvilo, da ti ljudje med ljudstvom delajo neslogo ter se med posameznimi organizacijami ustanavljajo klike ter skupine, ki potem cele dolge mesece ne delajo drugega kakor govore o tem, ali bo ta ali oni položaj dobil ta ali drugi uradnik. To škoduje in ni v redu! Zato se moramo zoper to brezobzirno oglašiti. Hrvatski narod ni vodil svojega boja s tolikimi žrtvami zato, da bi kak posamezni uradnik dobil kako skupino več.«

Preprečeno predavanje v Zagrebu

»Nova Riječ« poroča: Predavanje, ki bi ga bil moral imeti na zagrebškem ljudskem vseučilišču dne 2. t. m. belgrajski akademik g. N. Vulić, je preprečila skupina dijakov, ki so bili ogorčeni na g. profesorja zaradi njegovega predavanja, ki ga je pred kratkim imel v prostorih Srbskega kulturnega kluba v Belgradu. — Kakor poročajo listi, je takrat profesor Vulić dejal, da je Dalmacija isto, kar zahodna Srbija.

Socialno zavarovanje naj se reorganizira

Osrednji urad v Zagrebu naj se odpravi

Odločne besede hrvatske delavske zveze

V nedeljo dopoldne je bilo v Zagrebu zborovanje Hrvatskega radniškega saveza, ki ga je vodil predsednik Alojzij Pečnik. Na redni občni zbor te organizacije je prišel med drugim podpredsednik HSS Avgust Košutič, dalje poverjenik za socialno politiko pri banski upravi dr. Rasuhin, zastopniki Gospodarske sloge, zasebnih namestencev, železničarjev, brodarjev kakor tudi komisariji okrožnih uradov, ki spadajo pod Hrvatsko.

Glavno poročilo je podal glavni tajnik Veljko Martinec, ki je povedal, da je HRS lani imel 92.000 članov, letos pa jih ima že 133.000. Naglašal je razmere hrvatskega delavstva ter njegove organizacije, nakar je prešel na delavsko zavarovanje. Glede tega pa je izjavil dobesedno:

»Znanega našega stališča glede likvidacije centralističnega Osrednjega urada za zavarovanje delavcev žal niti pri najboljši volji ne moremo spreminjati.

Čeprav so v najnovejšem času samouprave teh uradov razpuščene in postavljeni komisariji, vendar ti ne morejo nadomestiti primanjkljajev, ne da bi to občutili prav tisti, ki so te ustanove za nje bile ustvarjene.

Številke iz carin in monopolov

Beograd, 11. decembra. AA. V zadnjih 10 dneh meseca novembra 1939 so centralne carinske blagajne plačale 27 milijonov 17.111 din. Od 1. aprila do 30. novembra 1939 je bilo plačanih skupno 659.000.22 din. Za isto razdobje je v proračunu določenih 691.230.000 din, potemtakem je bilo plačanih 31.943.978 din manj.

Beograd, 11. decembra. AA. Po poročilu samostojne uprave državnih monopolov je bilo meseca oktobra t. l. od tobaka soli, petroleja, žganc, cigaretnega papirja in drugega 181.945.884.42 din hodkov. V istem mesecu prejšnjega leta so dohodki istih monopolov izdelkov znašali 192 milijonov 53.380.01 din. Po tem takem je bilo v letošnjem oktobru 10.107.495.19 din manj dohodkov. Od aprila do 31. oktobra 1939 so skupni monopolski dohodki znašali 1.297.330.556.34 din, v istem razdobju prejšnjega leta pa 1.266.369.770.56 din. V prvih sedmih mesecih tega proračunskega leta so skupni monopolski dohodki znašali 30.940.777.58 din več.

Lovski občni zbor odložen

Belgrad, 11. dec. AA. Letni občni zbor osrednje zveze lovskega združenja kr. Jugoslavije, ki je bil napovedan za 19. dec., je odložen iz tehničnih razlogov na 21. jan. 1940. To zborovanje bo v Ulecinju.

Prehrana pasivnih krajev

Belgrad, 11. dec. AA. Ravnateljstvo za prehrano pri kmetijskem ministru je v prvi dobi svojega poslovanja začelo s praktičnim delom s svojim oddelkom za prehrano, in sicer z odposiljanjem hrane v pasivne kraje. Po določenem načrtu je bil poslan zdaj prvi del hrane v pasivne kraje Črne Gore, zdaj pa se hrana pošilja tudi v Hercegovino in v bosanske pasivne kraje. Razen tega najnujnejšega dela za prehrano pasivnih krajev je ravnateljstvo izdelalo potrebne pravilnike za postopanje po uredbi o živinskih zalozah v sporazumu s finančnim ministrom in ministrom za socialno politiko in ljudsko zdravje in zatek v svojem posvetovalnem odboru, ki bo v najkrajšem času sklical in v katerem bodo poročili pravilnike o nalogah in delovanju ostalih oddelkov, kakor tudi o izdelavi načrta za prihodnje leto, in obširnejšega načrta za več let skupaj.

To je le en škodljiv vpliv na mladino

Belgrad, 11. dec. AA. Da se odstrani škodljiv vpliv na moralno vzgojo mladine je minister za telesno vzgojo ljudstva izdal naslednji odlok: 1. Prepoveduje se vsaka prodaja ali brezplačno razpiranje čokolade, bonbonov, biskvitov in podobnih stvari v zavrtkih ali vrečkah ali pa drugače zavrtih z igralnimi kartami. 2. Kdor bo postal proti določbam tega odloka, bo kaznovan od 10—1500 din v korist državne blagajne, v primeru neizpolnitosti denarne kazni v določenem roku pa z zaporom od 1—30 dni.

Francosko predavanje v Ljubljani

V torek, 12. t. m. ob 8 zvečer bo v beli dvorani hotela »Union« predaval ugledni francoski predavatelj p. Carré o. Praed, o temi »Les tendances intellectuelles et sociales de la jeunesse française«.

Osebnosti

Belgrad, 11. dec. m. Na predlog gradbenega ministra so kraljevi namestniki podpisali ukaz, s katerim so odlikovani z redom ev. Save 5. stopnje: Friderik Marjetič, posestnik iz Zloganske gore, občina Skočjan, Alojzij Vidmar, posestnik iz Gabrijela, občina Tržišče; z zlato medaljo za vestno službovanje: Alojzij Lečić, župan iz Dolenje vasi, Andrej Kržič, posestnik iz Hrastovice, občina Št. Rupert, Franc Kerin, posestnik iz Sv. Križa pri Kostanjevici, Iv. Igrnoti, posestnik iz Gabice, obč. Cerklje ob Krki, Erv. Štef, posestnik iz Gor. Skopice, občina Cerklje ob Krki, Alojzij Erman, posestnik iz Gaja, občina Št. Janž, Fran. Železnik, posestnik iz Lisičja, občina Boštanj; s srebrno medaljo za vestno službovanje: Janez Kvartuh, posestnik iz Poštene vasi, občina Kostanjevica, Franc Pečarič, posestnik iz Gmajne, občina Raka, Franc Grubič, posestnik iz Dobrave, občina Sv. Križ pri Kostanjevici.

Belgrad, 11. dec. m. Z odlokom prosvetnega ministra so postavljeni za učitelje (ice) naslednji učiteljski abiturienti: Martin Fujs v Kuzmi (Murska Sobot), Rozina Fujs v Kuzmi (Murska Sobot), Viljem Zupan v Vidomecih (Murska Sobot), Stefanija Bulovec v Svetini pri Celju, Nada Znan, Dole pri Litiiji, Ferdo Ulaž v Domoševcih (Murska Sobot), Marjan Prosen v Krivici peči (Kočevje), Vladimir Germeč v Fikšicih (Murska Sobot), Stane Kavčič v Dobrovcih (Dolnja Lendava), Helena Kačič v Cajnarih (Logatec), Marija Pratinč v Marjanjih (Murska Sobot), Gracijan Marion v Mariji Reki pri Celju, Friderik Mihelič, Sveti Marko niže Ptuj, Franc Lobnik, Apače (Ljutomer), Janez Scholmayer, Božjakovo (Kočevje), Boris Studenič v Pirnici (Dravograd), Helena Sterle-Rožanec, Vidomeci (Mur. Sobot), Ottilija Bizjak-Zlegel pri Svetem Martinu na Pohorju, Mihaela Kožar v Koprivni (Dravograd), Iva Cev v Rajhonar pri Kočevju, Alojzij Ribič v Serdici (Mur. Sobot), Marija Krivec v Sinjem vrhu (Crnomelj), Ivana Križan v Kuzmi (Murska Sobot), Pavla Lobnik, Št. Rupert (Slov. Gradec),

Krivda vseh nesreč v socialnem zavarovanju je v oligarhiji, ki je zavladala v Osrednjem uradu in v Okrožnih uradih. Tukaj je potrebna nujna in temeljita reorganizacija.

Osrednji urad naj se docela likvidira, ker hrvatsko delavstvo ne bo vzdržalo svojega nosilca, poleg njega pa še nekak drugi SUZOR.

Sicer pa je HRS izdelal predstavo s strokovno razlago, zaradi česar zahteva, naj se SUZOR odpravi ter izvede popolna avtonomija socialnega zavarovanja.

Potem je govoril inž. Košutič, ki je v daljšem govoru naglasil načelne temelje HRS.

Pred koncem zborovanja je predsednik Pečnik predlagal 11. resoluciji, ki so bile soglasno sprejete kot zahteva HRS. Med drugim je bilo soglasno sprejeto, naj se socialno zavarovanje po deželah razdeli ter da se odpravi SUZOR.

Nazadnje je bilo soglasno sklenjeno tudi to, da poslej HRS ne bo imel nikdar nobenega stika več s socialistično delavsko organizacijo URS.

Matilda Močnik (Sv. Martin na Pohorju), Marija Marčič, Javorje (Škofja Loka), Ana Pupi, Št. Rupert (Maribor, levi breg), Matilda Pertot, Sv. Martin na Pohorju, Ida Ribič, Zvenjavje (Mur. Sobot), Olga Sršen v Brigi pri Kočevju, Julijana Cvetko v Strojici pri Dravogradu, Marta Kustišek v Genterovcih, Nikolaja Vrhovnik v Bahal pri Crnomlju, Ivanka Kranje pri Sv. Tomažu pri Ptuj; za učiteljico-vrtnarico je postavljena na Muti pri Dravogradu Dariaška Djukić. Po prošnji je prestavljen Ludvik Mašat, upravitelj ljudske šole na Pragerskem, v Luče v gornjegrajskem okraju.

Belgrad, 11. dec. m. Upokojena sta pri žel. ravnateljstvu v Ljubljani višja svetnika inž. Jože Turba in Egon Tancig. Pri podružnici Poštnice hranilnice v Ljubljani so napredovali v 8. skup. Cyril Velepič, Ljudmila Sajovic, Antonija Pirnat, Silva Štrajhar, Marija Mravinec; v 9. skup. pa Marija Lovrenčič.

Belgrad, 11. dec. AA. V imenu Nj. Vel. kralja je z ukazom kr. namestnikov na predlog pred. ministrskega sveta imenovan za načelnika upravnega oddelka predsedništva ministrskega sveta v 3/2 Sava Mikič, načelnik ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje iste skupine in iste stopnje.

Belgrajske novice

Belgrad, 11. dec. m. Belgrajski policiji se je posrečilo izslediti mednarodno družbo tihotapcev, ki so čez našo državo tihotapili opij iz Carigrada v Pariz.

Pariz, 11. dec. m. Vojni minister M. Nedić je danes dopoldne obiskal tovarno za izdelovanje letalskega materiala v Rakovici. Vojni minister se je podrobno zanimal za vse strojne naprave ter si ogledal vse tovarniške objekte.

Belgrad, 11. dec. m. Po uspehi dobrodelni večerajšnji razprodaji v oficirskem domu je Nj. kr. Vis. knežinja Olga danes dopoldne sprejela v starem dvoru članice glavnega odbora društva Srbske majke in predstavnice posameznih pododborov iz notranjosti države.

Ako bo prišlo do spopada na turškem vzhodu...

Ankara, 11. dec. m. Po vesteh iz Beyrutha so se v nekem manjšem sirjskem mestu pred kratkim sestali zastopniki turške, francoske in angleške vojske ter razpravljali o važnih tehničnih vprašanjih glede izvedbe ankarskega sporazuma. Na teh sestankih je bilo sklenjeno, da bo v primeru oboroženega spopada na turškem vzhodu, ki bi bila vanj zapletena Turčija, pripadlo poveljstvo nad suhozemsko vojsko zavezniških armad Turčiji. Poveljstvo bo dodeljen en načelnik francoskega generalštaba. Angleži bi prevzeli preskrbovanje armade z orožjem ter z ostalimi potrebnimi sredstvi ter poveljstvo nad zrakoplovstvom, Francozi

pa poveljstvo nad vsem zavezniškim ladjevjem. Po istih vesteh Francija še nadalje pošilja v Sirijo svoje kolonialne divizije.

Ankara, 11. dec. m. Iz Aten odpotuje v Rim posebna delegacija grške vlade zaradi sklenitve trgovske pogodbe med Italijo in Grčijo.

Ankara, 11. dec. m. Po informacijah iz Bukarešte je romunska vlada zaprosila nemško vlado, da ji čimprej vrne 200 vagonov, ki so se uporabili za prevoz bencina iz Rumunije v Nemčijo in da ji tudi čimprej plača dovoz bencina s svobodnimi devizami kakor sta dogovorjeni.

V Pešti se navdušujejo za slogo Podonavja in Balkana

Rim, 11. dec. b. Tukajšnji listi v poročilih iz Budimpešte poudarjajo potrebo, da se vse države v Podonavju in na Balkanu zblížijo in združijo k medsebojnemu sodelovanju, ker bodo le na ta način zagotovili mir v tem delu Evrope. »Italo Zingarelli« trdi v nekem dopisu iz Budimpešte, da ima sovjetsko zanikanje zaradi članka Stjepanova v glasilu Kominterne le dvomljiv pomen za nadaljni razvoj odnosov med Sovjetsko Rusijo in Rumunijo. Zato bo Rumunija še naprej ostala zelo previdna.

Sofija, 11. dec. AA. Bolgarska telegrafna agencija: Danes je bila v zunanjem ministru podpisana sovjetsko-bolgarska pogodba, s katero se vzpostavlja letalska prometna zveza med Sofijo in Moskvo. Konvencijo sta podpisala svetnik sovjetskega poslanstva Prasolov in ravnatelj ci-

vilnega letalstva v Bolgariji Bojdev. Navzoča sta bila pri podpisu tudi predsednik bolgarske vlade in zunanji minister dr. Kjosievanov in sovjetski poslanik v Sofiji Lavrentijev.

Nemška vojska na Slovaškem

Carigrad, 11. dec. m. Iz Bukarešte poročajo, da je Nemčija pričela urejati večje vojaške enote na Slovaškem. Politični in vojaški krogi si ta pojav tolmačijo na razne načine. Mnenja so, da ni izključeno z ozirom na povečani apetit boljševikov, da bošta Nemčija in Italija sporazumno nastopili proti morebitnemu nadaljnjemu rušenju prodiranju v donavsko kotlino. Ti krogi svoje mnenje opirajo na trditve, da Nemčija nima zavojevnih namenov niti napram Madžarski, niti napram Rumuniji.

Bombe v nemški izseljenski ladji

Riga, 11. dec. AA. Stefani. Na nemški ladji »Sierra Cordoba«, ki je včeraj s 1300 nemškimi izselenci odplula iz Letonije v Nemčijo, so našli tri bombe. Zaradi tega se je ladja takoj vrnila v Rigo, kjer so letonske oblasti uvedle preiskavo. Podrobnosti te afera še niso znane. Ladja bo šele danes odplula spet v Nemčijo.

Zemun, 11. decembra. AA. Na zahodu in v Primorju toplo. Južni veter, dež. V srednjih delih države bo temperatura spremenljiva. Oblačno, po malem dež ali eneg. V vzhodnih krajih nekoliko elabše vreme in po večini oblačno. Naladno utegne snežiti.

Zagrebska vremenska napoved: Topleje.

Razstava nemške knjige v Belgradu

Belgrad, 11. dec. AA. Razstava nemške knjige je bila danes odlično obiskana tako dopoldne kakor popoldne. Posebno je bilo opaziti obisk strokovnjakov, ki so si dolgo ogledovali posamezna dela nemških učenjakov in dela, ki se nanašajo na nemško tehniko. Posebno so se zanimali za razstavljena dela, ki so posvečena največjemu živemu arhitektu nove Nemčije, prof. Albertu Speru. Ta dela prikazujejo predvsem obsežni gradbeni napredek Berlina, kakor novo poslopje državnega kanclerstva, ki je izdelano po načrtih arhitekta prof. Spera. Za temi deli ne zaostajajo ostala dela, posvečena moderni tehniki in delom nemških inženirjev, zaposlenih pri gradbi nemških avtomobilskih cest. Opaziti je bilo večje število obiskovalcev iz notranjosti države.

Spet ogromne žrtve na morju

V zadnjih desetih dneh je bilo potopljenih najmanj 20 trgovskih ladij s skupno 77.000 tonami, med njimi nevtralnih za več kot 27.000 ton

London, 11. dec. Reuter: V tednu, ki se je končal v soboto dne 9. decembra je angleška trgovinska mornarica izgubila skupno sedem ladij s skupno tonažo 33.518, medtem ko so nevtralne države v istem času izgubile osem ladij s skupno 26.612 tonami. Skupno je bilo torej v tem tednu potopljenih 15 ladij s 60.130 tonami.

Admiraliteta pa poroča o novih potopitvah, ki niso štete v gornjih številkah. Tako je bila v nedeljo potopljena angleška ladja »Willowpool« (4.815 ton), ki je zadel na mino na vzhodni obali in eksplodirala. Ker že dalje časa niso od sebe dale nobenih poročil, je treba smatrati kot izgubljene tudi naslednje angleške ladje:

»Ashlea« (4222 ton), »Newtonbeech« (4651 ton), »Huntsman« (8196 ton), »Treevanion« (5299 ton). Skupno 22.308 tonami.

Tallin, 11. decembra. AA. Stefani: V zahodnem delu finskega zaliva je neznana podmornica začela streljati na estonski parnik »Kasai«. Parnik se je potopil. To se je zgodilo v noči od sobote na nedeljo. Posadka ladje je rešena in so jo izkrcali na otokih Hiiuma. Dva člana posadke pogrešajo.

London, 11. decembra. b. Angleška admiraliteta poroča, da je bila včeraj popoldne potopljena od mine angleška ladja »Ray of Hope«. Štirje mornarji so izgubili življenje, usoda petih pa še ni znana.

Angleži izgubili dve veliki petrolejski ladji

Berlin, 11. decembra. t. Uradno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva poroča, da je angleški tisk objavil, da angleške pomorske sile potopijo na teden od dve do štiri nemške podmornice in da gre torej potapljanje mnogo hitreje, da bi Nemčija mogla potopljene podmornice nadomestiti z novimi, češ, da ima Nemčija danes možnost zgraditi kvečjemu tri nove podmornice sak teden.

Nemški tisk je angleškemu odgovoril, da te trditve niso resnične in da Nemčija stvarno mnogo hitreje gradi nove podmornice, kot jih izgublja v vojni na morju. Nemški listi navajajo, da je Nemčija v zadnji svetovni vojni l. 1917 na primer lahko spustila vsak dan eno novo podmornico v morje.

Na te nemške trditve odgovarjajo spet angleški listi, da so pretirane. Pretekli teden je angleška mornarica skupno z letalstvom uničila pet nemških podmornic. Niti l. 1917 Nemčija ni mogla zgraditi toliko novih podmornic na teden.

Amsterdam, 11. dec. »United Press«: Med angleškim in nemškim tiskom se nadaljuje besedni boj glede vojne na morju. Tako je angleški tisk objavil, da angleške pomorske sile potopijo na teden od dve do štiri nemške podmornice in da gre torej potapljanje mnogo hitreje, da bi Nemčija mogla potopljene podmornice nadomestiti z novimi, češ, da ima Nemčija danes možnost zgraditi kvečjemu tri nove podmornice sak teden.

Nemški tisk je angleškemu odgovoril, da te trditve niso resnične in da Nemčija stvarno mnogo hitreje gradi nove podmornice, kot jih izgublja v vojni na morju. Nemški listi navajajo, da je Nemčija v zadnji svetovni vojni l. 1917 na primer lahko spustila vsak dan eno novo podmornico v morje.

Na te nemške trditve odgovarjajo spet angleški listi, da so pretirane. Pretekli teden je angleška mornarica skupno z letalstvom uničila pet nemških podmornic. Niti l. 1917 Nemčija ni mogla zgraditi toliko novih podmornic na teden.

Demonija sile

Dogodki, ki spremljajo sedanjo svetovno vojno, kakor tudi dejstva in okoliščine, ki so jo povzročile, nas spominjajo švicarskega zgodovinarja in filozofa Jakoba Burckhardta*, ki ima svetovni sloves zlasti zaradi svojega dela o renesansi v Italiji in zaradi svoje kulturne zgodovine Grčije; v kulturni zgodovini in v zgodovini umetnosti pomeni njegovo delo naravnost preobrat.

V svojih »Razmišljanjih o svetovni zgodovini« pravi Burckhardt, ko govori o tiranijah, med drugim sledeče: »Tiranija postavi najprej nauk, ki naj jo opravičuje in utemeljuje. V resnici ji gre samo za to, da ustanovi svojo neomejeno oblast. Ta oblast pa nima nobene druge opravičbe, kakor samo v sebi, to je, v popolnem svojevolju. Ta pohlep po edini polni oblasti nima nobene meje in se sploh ne da nasititi; on je sam nesrečen in vse druge pahne v nesrečo. Ta želja po absolutni oblasti je naravnost peklenska in ne zaslepi samo tiste, ki jo vrši, ampak tudi one, ki si ji zaslužijo. Despotija se poslužuje gesla, da hoče dvigniti blagostanje in kulturo ter človeka izpopolniti in vzpodbuditi k največjim stvrtvam, v resnici pa gre le za moč in za višek moči, ali vsaj v prvi vrsti za njo, ki naj ji kultura kvečjemu služi.«

V »Zgodovinskih fragmentih« Jak. Burckhardta pa beremo: »Gola moč zmaguje zato, ker se ji ne postavi nasproti nobena druga moč, ki bi jo mogla edina ukrotiti, namreč naravna moč resnice, svobode in volje protivitvi se zlu. Demoniji sile se more uspešno upreti samo, kdor ne veruje v njeno nerazljivost, neobhodnost in upravičenost. Kdor ni proti njej, je zanjo, kdor se proti njej ne bori, jo pospešuje. Potem pa pred njo ne obstane nobena druga vrednota in noben ideal. Gola moč počasi ohromi vse, ki je sicer ne priznava, pa se ji ne protivi. Tako se utrjuje mnenje, da je nepremagljiva in čimboli molčijo pred njeno ošabnostjo tudi najboljši, tem bolj klone pred njo s strahom pomešano občudovanjem slabotne množice. Njena panika podere tudi tiste, ki so morebiti bili odločeni, da se tiraniji uprejo in so premagani že, preden se le-ta dvigne do viška. Ko pa je na višku, seveda leži vse pred njo na kolenih in jo upravičuje.«

* rojen 1818 v Baslu, umrl 1897 tudi tam

Nemške navedbe da niso točne. L. 1917 Nemčija ni zgradila vsak dan eno novo podmornico, marveč 4 do 12 na mesec. Največ jih je zgradila v oktobru 1917, ko jih je spustila 13 v morje. Današnji položaj Nemčije v pogledu gradnje novih ladij pa daleč ni tako ugoden, kot je bil l. 1917, ker danes Nemčija nima surovin za to, a ima tudi velike težave, da si vzgoji moštvo za podmornice. Za vsakega mornarja na podmornicah je potrebno vsaj 4 leta načrtnega poduka. Po sodbah angleškega tiska Nemčije torej stalno izgublja na številu svojih za boj porabnih podmornic.

Angleške razlage izgub na morju

London, 11. dec. AA. Reuter. Z ozirom na najnovejšo podatke o izgubah trgovskih ladij od začetka vojne na morodajnem mestu naglašajo, da so bile izgube meseca septembra posebno znatne, to pa zaradi tega, ker so jih povzročale nemške podmornice, ki so bile pred začetkom vojne razmešene ob glavnih pomorskih poteh in v trenutku, ko zavezniki še niso izdali nobenih varnostnih ukrepov za zaščito svoje trgovske mornarice. Koliko so pa bili ukrepi učinkoviti, kaže znaten padec števila potopljenih ladij v oktobru. V novembru se je potopila komaj tretjina toliko ladij kot v mesecu septembru. V novembru se je začela nemška ofenziva z minami. Rezultate te ofenzive je treba ocenjevati v zvezi z izjavo z merodajnega nemškega mesta, da bo ta ofenziva popolnoma uničila angleško trgovsko mornarico ali pa vsaj popolnoma zavrla britansko pomorsko trgovino.

Učinek blokade proti Nemčiji

Washington, 11. dec. AA. Havas: Učinek zavezniške blokade proti Nemčiji se bo občutil zlasti pri zmanjšanem izvozu iz Združenih držav v Nemčijo. Oktobra je ta izvoz znašal v blagu samo še okrog 40.000 dolarjev v primeri z 10.069.000 dolarji v istem obdobju lanskega leta. Izvoz iz Nemčije v Združene države je znašal lani oktobra 1.257.000 dolarjev, medtem ko je v istem mesecu lanskega leta znašal 7.269.000 dolarjev.

Sovjetski protest v Angliji

Moskva, 11. dec. AA. DNB: Agencija Tass poroča, da je komisariat za zunanje zadeve izročil včeraj angleškemu veleposlanstvu v Moskvi noto, s katero se sovjetska vlada pritožuje nad ukrepi britanske vlade, ki jih določa uredba od 28. novembra t. l. Ti ukrepi so kakor je znano prizadeli nemški izvoz v nevtralne države. Nota naglašja, da ti ukrepi britanske vlade zelo hudo prizadevajo tudi trgovino in interese nevtralnih držav, zaradi česar sovjetska vlada smatra, da so takšne metode angleške vlade edinstvene v zgodovini in si pridružuje pravico, da za vso morebitno škodo zahteva povračilo.

Sovjetsko vojno brodogje

(Po podatkih pariškega »Tempa«)

V zvezi z dogodki na Finskem so večkrat omenjali delovanje sovjetske mornarice proti finskim lukam. Nastaja vprašanje, kakšna je sovjetska vojna mornarica, koliko je vredna. Pariški »Temp« je iz vojaških krogov objavil kratek pregled sovjetskega vojnega brodogja na Baltiku, na Črnem morju ter na Daljnem vzhodu. Iz njega posnemamo naslednje podatke:

Razpad

Boljševiška revolucija je uničila nekdanje rusko vojno brodogje, ki je bilo dobro in zgrajeno z velikimi žrtvami. Obsegalo je l. 1917 6 modernih oklopnih po 23.000 ton, 10 starejših oklopnih, 14 velikih križark, 30 rušilcev po 1300 ton, 100 torpedov in 40 podmornic. Poleg tega je bilo še v ladjedelnicah večje število vojnih ladij v delu. Večina tega brodogja je bila pri boljševiški revoluciji prepuščena sama sebi. Posadke so ladje zapustile in šle svojo pot. Po miru v Brestu Litovskem so jih nekaj porušili, nekaj potopili. Angleži so n. pr. potopili vse podmornice v Črnem morju. Kar je od brodogja še ostalo, se je iz Sebastopola rešilo v Bizerto v francoski Alžiriji, kjer je rjavelo do končnega razpada. One ladje, ki so jih pravkar gradili, so bile razbite in vporabljene kot staro železo od boljševiških vlad.

Obnova

Obnova ruskega vojnega brodogja se je začela šele l. 1923. Toda do 1930 delo ni nikakor napredovalo. Šele takrat je bilo zgrajenih precej podmornic, nekaj torpedov in nekaj pomožnih ladij. Sovjetska vlada je najprej naročevala pri nemški industriji, po prevzemu oblasti Hitlerja pa je menjala in šla v Italijo. L. 1935. so bile sovjetske ladjedelnice toliko obnovljene, da so mogli v Leningradu samem začeti graditi prvo veliko oklopnico z domačimi moči.

L. 1917 so Sovjeti objavili zelo visoko letalo načrte. Molotovov svak Carp je šel v Ameriko, kjer je dosegel dobavo dveh oklopnih. Toda načrt se je v toliko ponesrečil, da Amerikanci niso izdelali ladij, marveč so Sovjetom poslali samo oklepne plošče in stroje, ostalo naj bi pa Sovjeti dobili drugod in ladjo sami sestavili in dokončno dogradili. Dne 19. junija 1938. je predsednik sovjeto Kalinin dejal, da hoče Sovjetska Rusija zgraditi brodogje, ki bo večje, kakor je angleško. Dne 15. julija 1938. so spustili v morje prvo veliko oklopnico, dve drugi pa so začeli graditi v leningrajski ladjedelnici.

Današnje stanje

Kakšen je sedanji položaj sovjetskega brodogja? Načrt l. 1937. je predvideval gradnjo 7 velikih križark. Dve sta že v službi, dve sta že spu-

Ogromne nove francoske utrdbe

Pariz, 11. dec. t. (Informations de Presse). Tukaj objavljajo nekatere številke, ki naj predočijo obseg utrjevalnih del, ki jih je Francija izvedla od začetka vojne do danes, to je v treh mesecih.

Tako je v zaledju Maginotove črte in drugod za 15 in pol milijonov kvadratnih metrov omrežja iz žičnih ovir, to se pravi, da bi ta mreža, ako bi bila 4 m široka in bi se v tej širini nadaljevala, obšla eno osminko poti okrog zemeljske oble. Šla bi tudi skoraj okrog in okrog Francije. Za tako obsežno utrjevalno delo so uporabili 65.000 ton železne žice, ki jih je bilo treba razviti in pritrditi na tleh ali v betonu s 4 milijoni železnimi kaveljčki. Pri tem pa je bilo treba prekopavati zemljo v ogromnih obsejih. Premetali so vsega 4 in pol milijona kubičnih metrov zemlje, kar bi odgovarjalo 200 km dolgemu kanalu, po katerem lahko vozijo navadne tovarne ladje, in ki bi bil zgrajen v treh mesecih. Pol milijona kubičnih metrov betona je šlo v te utrdbe, kar odgovarja 700 km dolgemu zidu, ki bi bil en meter visok in en meter širok. V betonu pa je bilo zazidanih še 100 milijonov kg železa. Tako je Francija v ozadju svojih obmejnih utrdb dobila spet ogromna utrjena polja, ki niso prehodna za nobeno armado.

Na suhem

Pariz, 11. dec. AA. Havas: Vojna poročila od 11. decembra zjutraj se glasi: Nobenih novih dogodkov.

London, 11. dec. AA. Havas: Angleško časopisje objavlja pod velikimi naslovi poročila o pri-

„Švedska v nevarnosti“

Proglas poveljnika švedske oborožene sile

Stockholm, 11. dec. AA. Havas. Novi poveljnik švedske vojske general Thoernel je naslovil na vojsko sledeči proglas:

V sedanjih trenutkih se umikajo vse druge skrb pred dolžnostjo, da je treba bdeti nad svobodo domovine in da je treba ohraniti njeno pravico, da si sama izbira poti svoje usode. Vojski! Varnost države sloni na vaši zvestobi in zavesti vaših dolžnosti, na naši moči in na naši volji.

Oblast generala Thoernela je bila še lani razširjena. Sedaj je vrhovno poveljstvo popolnoma poenoteno. Z ozirom na to, da se ti ukrepi izdajajo v času vojne ali vojne nevarnosti, poudarja

Kraljica Marija, kneginja Olga in njena hčerka princesa Elizabeta v »Domu srbske majke«.

pisje objavlja pod velikimi naslovi poročila o prihodih novih angleških čet na francosko bojišče. Lord Gorth je objavil dnevni ukaz angleškim četam v Franciji, v katerem poudarja naslednje:

Vaša častna naloga obstoji predvsem v tem, da izvršite v popolni meri svojo dolžnost. Sovražnik pričakuje vaš prihod stalno z največjo pozornostjo. Vi imate priliko nadaljevati slavno tradicijo. Biti morate hladnokrvni in budni v boju in vztrajati do zadnjega trenutka na svojih mestih. V vas niso uprte samo oči vaše domovine, pač pa tudi oči vseh naših zaveznikov in zaveznikov vsega britanskega imperija. Pravica je na naši strani in vi morate storiti vse, da ta pravica zmaga.

list »Svenska Dagbladet«, da so sedanji ukrepi znak zelo resnega mednarodnega položaja.

Veliko začudenje je v mednarodnih krogih vzbudilo dejstvo, da Švedska niti pri Zvezi narodov niti drugače ne bo izkoriščala napad na Finsko za kakšen poseben pritisk. Švedska bo ostala rezervirana. Tudi na konferenci skandinavskih držav v Oslu pretekli četrtek je bilo sklenjeno, da bodo skandinavske države, tako v Ženevi kakor drugače glede Finske skrajno zdržne in previdne. Diplomatični krogi menijo, da je takšno stališče posledica pritiska, ki ga je zadnje čase izvajala na Švedskem nemška diplomacija. Švedska in tudi ostale skandinavske države čutijo, da bi jim bila nezadovoljna Nemčija nevarna. Zato ne bodo ničesar storile, tudi v zvezi s Finsko ne, kar bi moglo oznevoljiti Nemčijo.

London, 11. dec. AA. Havas. »News Chronicle« poroča iz dobro obveščenih virov v Londonu, da bodo prihodnji dnevi odločili usodo Švedske. Casopis dvomi, da bi švedska vlada mogla še dolgo na splošno željo ljudstva na Švedskem sodelovati v boju proti Sovjetski Rusiji. Švedi so prepričani, da bo v primeru finskega poraza, prišla vrsta nanjo, in v tem smislu oni smatrajo Finsko kot prvo obrambno črto za Švedsko. Zato je Finski tvoj treba dati vso podporo.

Položaj katoličanov na Češkem

(Po nemških poročilih)

Berlin, 11. dec. AA. DNB. Brez osnove so vesti nekih tujih listov in radijskih postaj o preganjanju katoliške duhovščine na Češkem in Moravskem. Nasprotno se lahko reče, da je versko življenje čeških katoličanov zdaj znatno živahnije, kakor je bilo do nedavnega. Cerkve v mestih in vaseh so nabit polne tisočev vernikov, zlasti pa prihajajo ljudje na romanje v Velehrad. Staro Boleslavo in na Sveto goro pri Olomucu. V šolah ima katoliška Cerkev več pravic, kakor jih je imela poprej. Zdjaj je dovoljeno izobezanje razpela v šolah, čeprav prej ni bilo tako. Tudi sedaj smejo v šolah v nasprotju s prejšnjimi določili poučevati verouk duhovniki. Netočne so vesti, ki se širijo v tujini, da baje oblasti ovirajo v delu kardinala nadškofa dr. Kašparja. Še manj so resnične vesti, da je bil kardinal Kašpar poklican na zaslišanje ali celo zaprt. Katoliške procesije lahko sedaj spet hodijo čez posamezna dvorišča Hradčan, kar prej ni bilo dovoljeno. Nobeno cerkveno imetje ni bilo zaplenjeno. Aretiranih je bilo samo 16 mladik katoliških duhovnikov, ki so se kompromitirali v svojem neumerjenim čisto političnem delovanju. Sklep o zatvoritvi čeških šol s univerzitetnim činom za tri leta je sicer zadel tudi katoliško univerzo, vendar pa ni prizadel bogoslovja. Uprave posameznih radijskih postaj rade ustrežajo pri sestavljanju programa v največji meri željam strogovernih katoliških krogov. Tako je bilo novembra v posamezne programe vstavljenih 35 točk, ki so jih zahtevali ti krogi. Ob nedeljah in praznikih se redno prenašajo sv. maša in pridiga iz cerkva čeških mest.

Novi kamerlengo

Vatikansko mesto, 11. dec. t. Stefani. Na tajni seji konzistorija je papež Pij XII. imenoval kardinala Lorenza Laurija za novega kamerlenga svetega kardinalskega zbora. (Naloga kamerlenga je, da po papeževi smrti vodi upravo Cerkev do izvolitve novega papeža.) Kardinal Lauri se je rodil v Rimu leta 1846. Novo mašo je daroval leta 1888. Lorenzo Lauri je bil svoj čas tudi apostolski nuncij v Varšavi. Leta 1926 je bila zaradi posebnih zaslug za Cerkev imenovan za kardinala.

Kralj Jurij spet v Londonu

London, 11. dec. AA. Stefani. Kralj Jurij se je vrnil sredi v London po šestdnevem bivanju v Franciji, kjer je obiskal na bojišču britanske čete.

Gospodarstvo

Delo odbora za pobijanje draginje

Na anketi pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani dne 11. t. m. je poročal tudi predsednik odbora za pobijanje draginje v Ljubljani, g. Alojzij Rigler, o delu tega odbora v Ljubljani. G. Rigler je bil na prvi seji tega odbora izvoljen za načelnika kot zastopnik mestnega poglavarstva in načelnik tržno-veterinarskega urada. Kajti pri mestnem poglavarstvu je za izvršni organ, za pobijanje draginje določen mestni tržno-veterinarski urad.

Iz njegovega referata posnemamo: Tržni urad je s pomočjo zastopnikov uprave policije začel pregledovati zaloge blaga pri veletrgovcih in ugotavljati, če je poslovanje trgovcev v skladu z določili uredbe. Komisijski pregledi so obstojali v tem, da se je na osnovi knjig mestnega trošarinskega urada ugotavljalo, kakšna količina mora biti vskladiščena. Ta kontrola je bila potrebna zaradi tega, da bi se ugotovilo, če je kaj blaga poskrita. Na osnovi cenikov od 1. septembra 1939 je komisija kontrolirala, če so bile cene blaga neupravičeno povišane. Na podlagi dobavnih faktur je komisija kontrolirala običajni trgovski dobiček. Pri tem delu je komisija ugotovila tole:

Moka in pšenica. Tu je nastalo veliko povpraševanje in so se zaloge močno skrčile. Trgovci so se poslužili trgovske uzance, da mora trgovec dobiti za količino blaga toliko, da bo z izkupičkom lahko nabavil enako količino. Zaradi tega se je cena iz dneva v dan višala. Kontrolni organi so mogli ugotoviti, da je nek trgovec kupil moko po 2,25 din in jo prodal na debelo po 3,65 din. Če se računa za prevoz, užltnino, vskladiščenje, rožijo in ostalo 0,75 din za kg, je trgovec zaslužil pri moki še vedno 0,65 din, kar gotovo presega običajni dobiček v tej stroki. Vsi taki in podobni primeri so bili prijavljeni sodišču.

Kolonialno blago. Dvig cen in pomanjkanje blaga se je najprej opazilo pri kolonialnem blagu. Zvišale so se cene riža, kave in dišavam. Cene riža so bile utemeljeno povišane, ker so bile zvišane italijanske cene. Povišanje cen drugemu kolonialnemu blagu je bilo neupravičeno, ker so bile velike stare zaloge kave in dišav, katere so bile plačane in nabavljene po starih cenah. Taki so bili prijavljeni tudi sodišču.

Industrijska usnja. Trgovine z usnjem in surovimi kožami so prodale znatne količine zastopnikom raznih židovskih trdnj izven Slovenije. Istočasno so vplivali na cene poviševalno: velik izvoz in otežkočen uvoz kemikalij za to industrijo, in tudi otežkočen uvoz nekaterih vrst kože, katere

moramo uvažati. Trgovci z usnjem niso samostalno in spekulativno povišali cen.

Mineralna olja. Zaradi pomanjkanja olj je banska uprava intervenirala, tako da so začela zastopstva v Ljubljani izdajati bencin v večji meri vsaj onim potrošnikom, ki ga rabijo za izvrševanje obli.

Meso. Cene mesa so ostale neizpremenjene, povišale pa so se cene slanin, masti in industrijskega loja.

Testilni proizvodi. Zaradi težko pri nabavi surovin so cene tudi v tej stroki narasle. Mleko. Na pobudo mlekarkega društva je bila zvišana cena mleka, vendar je bilo doseženo to, da to povišanje cen ni obvezno.

Kruh. Cene kruha na ljubljanskem trgu so bile zvišane za 40—55 par pri kg.

Označevanje cen. Zaradi prekrška določil uredbe glede označbe cen je bilo doslej kaznovanih 35 strank z globo od 50 do 500 din.

Verižna trgovina. Pozornost je posvečena verižni trgovini, toda zasledovanje te trgovine je zelo težavno.

Zaradi povišanja cen industrijskih predmetov so se zvišale tudi cene kmetijskih pridelkov, ki so izvezte od uredbe, v kolikor gre za producente.

Odbor za pobijanje draginje je pred nedavnim predlagal merodajnim faktorjem naslednje ukrepe:

1. Nujno naj se izda uredba o kontroli cen življenjskih potrebščinam.

2. Maksimirajo naj se cene vsem glavnim življenjskim potrebščinam in naj se v to svrhu popišejo po potrebi zaloge domačega in uvoženega blaga.

3. Omeji naj se izvoz predmetov, ki jih primanjkuje na domačem trgu.

4. Narodna banka naj uvoznikom olajša nabavo za surovine in uvoz nujnih življ. potrebščin.

5. Privilegirana izvozna družba in ravateljstvo za prehrano naj krijeta potrebe trga po maksimiranih cenah.

6. Nad karteli naj se izvaja najstrožja kontrola, ker so oni v prvi vrsti povzročitelji draginje.

7. Kontrola cen naj se začne pri proizvajalcih (tovarnah mila, olja, masti, tekstilnih itd.) in omeji prekomerni dobiček teh podjetij.

8. Posebna pozornost naj se posveti ilegalni (verižni) trgovini, ki se je že močno razpasla in povzroča še večjo zmedo in draginjo na trgu.

V splošnem ugotavlja referent, da so se cene življenjskih potrebščin nekako ustalile in se v zadnjih 14 dneh niso v znatnejši meri dvignile.

Inž. Lojze Pip:

Kontrola in ureditev cen

Postanek cene je pojav narodnega gospodarstva, kar naj bi prišlo v današnji dobi vodenega gospodarstva posebno do izraza, tako v zadevni zakonodaji, kakor tudi pri izvajanju odredb, ki se nanašajo na kontrolo in ureditev cen. Prav zaradi tega naj bi se ureditev in kontrola cen izvajala le v skladu in z običajni načeli narodnega gospodarstva, s tem pa tudi z interesi našega lasnega gospodarskega in pa tudi političnega življenja. Pravim ureditev, t. j. reguliranje cen na obe strani, t. j. navzdol in navzgor, v korist producenta in konzumenta. Nikakor pa ne moremo smatrati za ureditev cen le enostranskega umetnega povišanja cen v dobi balise, t. j. padanja cen, ki gre v korist manjšega števila producentov, bolje in točneje povedano, posredovalcev. Če je že potrebno, da se v določenem gospodarskem področju, v breme pretežnega števila konzumentov, v dobi gospodarske depresije, umetno vzdržuje ugodnejša cena za posamezne vrste blaga, kot jo imamo na svetovnem trgu, sledi iz te prakse tudi logična in pravična posledica, da skrb država za red na tržiščih ter zaščiti konzumenta tudi takrat, kadar nastopijo pojavi hausse, t. j. porasta cen, ki more biti naravnega ali pa le spekulativnega značaja. Enostranske ureditve cen, v konkretnem primeru samo navzgor, ne moremo smatrati za ureditev, temveč le za zapostavljanje najširših slojev prebivalstva, in jo moramo zato povsem upravičeno odklanjati. Gospodarska politika današnje države ne sme obstojati le v enostranskem favoriziranju posameznih odločujočih delov producentov v škodo konzumentov, ki itak nosijo več del bremen v korist državnega gospodarstva.

Povišanja cen naj bi bila dopustna le tedaj, če to nujno zahtevajo koristi vsega ali vsaj večjega dela narodnega gospodarstva in ne le koristi posameznih skupin prebivalstva. Kontrola cen, oziroma omejitve neupravičljivega dobička naj ščiti konzumenta pred neupravičenim izkoriščanjem. Prav zato pri reševanju tega važnega vprašanja ne smemo gledati le z ožjega stališča zasebnega gospodarstva ter enostavno določevati cene blaga po samovoljno izražanih in nekontroliranih produkcijskih stroških, katere moramo, kljub številnim spornim teorijam, vsekakor še vedno smatrati kot enega glavnih činiteljev cene, oziroma nje idealne oblike — vrednosti.

Cena blaga je v denarju izražena vrednost in v bistvu rezultat ponudbe in povpraševanja. Vendar so nam poznati tudi primeri, kjer nastopajo dvigovanja in padanja cen brez predhodne bilsvene izpremembe zgoraj navedenih sestavin cene, ki morejo vplivati na obseg ponudbe ali povpraševanja. Ti pojavi prav nazorno dokazujejo omejeno zavisnost cene od njenih bistvenih sestavin, predvsem produkcijskih stroškov v kakršni koli obliki. Ob namernih izpremembah cen, bodisi navzdol ali navzgor, kaj lahko opazimo, da cena blaga ni vedno v absolutni zavisnosti od njenih sestavin stvarne narave, temveč da je le v nekakšni funkcionalni zvezi s količino razpoložljivega blaga, na katero je pa danes v urejenem gospodarstvu mogoče vplivati v pozitivni ali negativni smeri. V urejenem državnem gospodarstvu cena torej ni vedno zavisna od ponudbe in povpraševanja, temveč predstavlja določeno postavko v okviru celotnega gospodarskega reda. Seveda pa te postavke zaradi raznih naravnih in tehniških okolišnin ni mogoče poljubno vstavljati ali izpreminjati.

Iz navedenega izhaja, da cena danes ni vedno vezana na dane stvarne sestavine, temveč da je namen razvoja cen danes tudi eno in to od najvažnejših vprašanj novejšega gospodarske teorije in sodobne državne gospodarske politike. Na podlagi teh novejših gospodarskih teorij in orakse se je vprašanje cene razvilo v del gospodarske politike, ki spada v delokrog države, oziroma njenih pristojnih organov. Ti organi morajo meti pa volje in sposobnost za nove naloge, ki so jim postavljeni. To okoliščino bi bilo treba upoštevati tudi pri sestavljanju uredbe o kontroli cen življenjskih potrebščin, katero naj po potrebi, v smislu čl. 9 zakonske uredbe o pobijanju dra-

ginje in brezvestne špekulacije (Sl. l. kr. banske uprave dravske banovine št. 78 od 30. sept. 1939), izdasta minister za trgovino in industrijo in minister za socialno politiko in ljudsko zdravje.

Razen že danih polnomočij, bi bilo v novi uredbi pooblastiti pristojne organe za izdajanje predpisov, ki bi se nanašali na ureditev cen in trga, po potrebi tudi do pregleda skladišč in poslovnih knjig in tudi do razlastitve skritih in najdenih zalog življenjskih potrebščin. V težkih primerih nedopustnih manipulacij naj bi bil pa predviden tudi takojšnji odvzem pooblastila za obratovanje.

Za vsa našeta dela bi bilo statuirati obvezno dajanje potrebnih pojasnil s strani prizadetih oseb, na drugi strani pa pristojne organe obvezati na najstrožjo molčečnost. Ukrepi so sicer trdi, vendar: izjemne razmere zahtevajo izjemne predpise.

Če bi predela za potrebne ukrepe pristojni činitelji opravili že poprej, oni so vsekakor morali bolj vedeti za predvideni razvoj dogodkov, bi kaj lahko v znatni meri zavrlji, po večini povsem neupravičen dvig cen, s čemer nam bi bilo marsikaj prihranjenega. Druge države so že konec meseca avg. odredile tako imenovane »stop« cene, istočasno pa so predvidele tudi možnosti kontroliranega in sporazumnega dviga cen za posamezna področja gospodarstva ali posamezne vrste podjetij, v kolikor so dvigi cen s stališča obnega narodnega gospodarstva dopustni in potrebni.

V obče pa bi bilo prepovedati zahtevati ali sprejemati cene, ki z upoštevanjem običajnih lastnih stroškov niso združljive z običajnim položajem gospodarstva. Prav tako bi bilo prepovedati sklepanje kakršnih koli dogovorov, ki predvidevajo, posredno ali neposredno, neupravičen dobiček.

Veljavnost predpisov, ki urejajo vprašanje cen, naj ne bo vezana na določeno dobo, temveč naj velja le do vsakokratnega preklica ali izpremembe. Na ta način bo pristojnim oblastem omogočeno, da se prilagode hitremu razvoju gospodarskih prilik.

Za potrebno kontrolo bi bilo organizirati posebne strokovne organe za kontrolo cen, ki bi opravljali vse posle tega področja državne gospodarske politike. Uspeh tega dela res ne bo takoj stodoleten, vendar je nujno potrebno, da pričemu tudi pri nas z modernnejšimi metodami, dela, ki edino lahko vodijo do res zadovoljivega uspeha.

Podlago za delo teh kontrolnih organov bi bilo vzeti v obstoječih cenah, v katerih se praviloma odražajo produkcijski stroški podjetja. Na ta način bi bilo mogoče vzdržati potrebno kontrolnito in skladnost cen ter tako obvarovati gospodarstvo pred velikimi pretresljaji. Na to obstoječo podlago bi bilo zgraditi vse nadaljnje delo novega kontrolnega organa in ugotoviti v koliko in v kakšni višini so povišanja cen upravičena in potrebna.

Osnovo za kontrolo in ureditev cen je iskati v tržnih cenah predvsem zaradi tega, ker je stvarne produkcijske stroške večkrat silno težko ugotoviti. Pri tem delu prihajamo namreč večkrat do nasprotujočih razlaganj glede posameznih delov produkcijskih stroškov. Pa tudi v kolikor so stroški po svojem značaju nedvoumno določeni, se pa razlaganja razlikujejo po višini stroškov, katere je upoštevati v kalkulaciji. Ne glede na to, da produkcijskih stroškov za posamezne vrste blaga sploh ni mogoče točno izraziti, moramo pri teh računih upoštevati tudi različne pogoje, pod katerimi posamezna podjetja obratujejo. Prav ti različni pogoji, n. pr. lega, obseg podjetja itd. itd., pa onemogočajo objektivno, pravično in nedvoumno ugotovitev produkcijskih stroškov za posamezna področja gospodarskega udejstvovanja.

Le kjer pogoji za pravo tržno ceno niso podani, moramo vzeti za izhodišče našega dela produkcijske stroške, za kar je pa potrebno temeljito poznavanje produkcijskih razmer v posameznih panogah praktičnega gospodarstva. V takih pri-

Največji film od obstoja zvočnega filma

Juarez

Paul Muni

Tragedija MAKSIMILIJANA HABSBURŠKEGA in SARLOTE — Ob 16., 19. in 21.15 uri.
KINO MATICA 21-24

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri vesela zabavna komedija »Mein Rühmanom in Leni Marenbach«
Jutri: STANLIO in OLIO v komediji Auberovi
operi: FRA DIAVOLO

Nismo vsi angeli

KINO SLOGA, telefon 27-30

Borze

Dne 11. decembra 1939.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 8.241.820 din, na belgrajski 1.45 milij. din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 1.05 milij. din.

Ljubljana — uradni tečaj

London 1 funt	172.80—176.—
Pariz 100 frankov	97.60—99.90
New York 100 dolarjev	4425.—4485.—
Zeneva 100 frankov	995.—1005.—
Amsterdam 100 gold	2348.50—2386.50
Bruselj 100 belg.	729.50—741.50

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	213.46—216.66
Pariz 100 frankov	120.62—122.92
New York 100 dolarjev	5480.—5520.—
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold	2900.55—2938.55
Bruselj 100 belg.	901.—913.—

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20—14.40
--------------------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring

Solun 100 draham 36.49—37.19.

Belgrad — zasebni kliring

Solun 100 draham 36.65—37.35.

Curih. Belgrad 10.—, Pariz 9.87, London 17.44, New York 446.—, Bruselj 73.55, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.62, Stockholm 106.20, Oslo 101.325, Kopenhagen 86.15, Solija 5.30 pon., Budimpešta 79 pon., Atene 3.35 pon., Carigrad 3.50 pon., Bukarešta 3.30 pon., Helsingfors 8.75, Buenos-Aires 102.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 425 —430

v Zagrebu 423 —427

v Belgradu 417.50—418.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96.50—98.50, agrarni 50—52, vojna škoda prompna 425—430, begluške obveznice 76—77.50, dalm. agrarni 68—70, 8% Blerovo posojilo 93—95, 7% Blerovo posojilo 87—89, 7% posojilo Drž. hip. banke 98—100, 7% etab. posojilo 94—96. — Delnice: Narodna banka 7.300—7.400, Trboveljska 225—235.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 96—98, agrarni 50—52, vojna škoda prompna 423—427 (428), begluške obveznice 76.50 blago, dalm. agrarni 70 blago, 4% severni agrarni 6% šumske obveznice 70 blago, 8% Blerovo posojilo 93 denar, 7% Blerovo posojilo 87.50—89, 7% posojilo Drž. hip. banke 94 blago. — Delnice: Narodna banka 7.300 denar, Priv. agrarna banka 195 blago, Trboveljska 235—240 (235, 237.50), Gutmann 55 blago, Sladk. tov. Osejek 110 denar, Olj. livarna 150 denar.

Belgrad. Državni papirji: vojna škoda prompna 417.50—418.50 (422, 419), begluške obveznice 75—75.50 (76), dalm. agrarni 66.75—67.50 (67), 4% severni agrarni 50 blago, 6% šumske obveznice 66—67, 8% Blerovo posojilo 92—93 (93), 7% Blerovo posojilo 87 denar (87.50, 87), 7% posojilo Drž. hip. banke 99.50 denar (100). — Delnice: Narodna banka 7.600 denar.

21tni trg

Novi Sad. Koruzar: bač., bač. stara parit. Indijia 134/35, ban. stara 131/32, bač. nova parit. Indijia 105/107. Tendencja mirna. Promet sredaji.

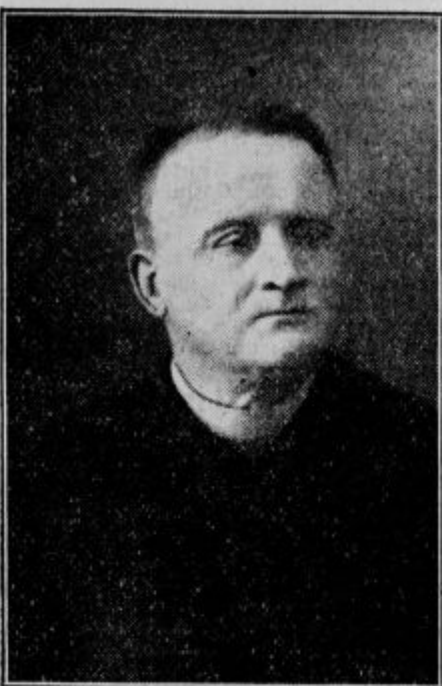
Cene živine in kmetijskih pridelkov

V Ljubljani (mesto), dne 6. decembra 1939. Voli I. vrste 6—6.50 din, II. 5—5.50, III. 4—4.50; telice I. 6—6.50, II. 5—5.50, III. 4—4.50; krave I. 4—4.50, II. 3.50—4, III. 2.50—3; teleta I. 6—7, II. 6; prašiči špeharji, domači 9—9.50, sremaki 10.50—11, pršutarji 8—8.50 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 12 din, zadnji del 14, II. prednji del 10, zadnji 12, III. prednji del 8, zadnji 10, svinjina 17—18, slanina 16—18, svinjska mast 21—22, čisti med 18—21, goveje surove kože 12—15, telečje 16, svinjske 6—10 din za 1 kg. — Pšenica 1 kg 2.45 din, ječmen 1.95—2.20, r. 1.95—2.15, oves 2—2.30, koruza 1.85—1.95, krompir 1.75—2, seno 0.70—1, slama 0.20; jabolka I. 5, II. 4, III. 2.50—3; hruške I. 7, II. 6—6, III. 3—4; pšenica moka 3.75—4, koruza 2.40—2.50, ajdova 4—6 din za 1 kg. — Drva za 1 m 110—120 din, jarka 1.25—1.75 din kom., mleko 2.25—2.50 din za liter, surovo maslo 26—32 din za 1 kg. — Navadno mešano vino v gostilnah 10—12 din za liter, finejše sortirano 12—14 din.

V Brežicah, 5. decembra. Voli I. vrste 5.50 din, II. 4.50, III. 3.50; telice I. 5.50, II. 4.50, III. 3; krave I. 5, II. 4, III. 3; teletat I. 5.50, II. 4.50; prašiči špeharji 10—11, pršutarji 8—10 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 12 din, II. 10, svinjina 16, slanina 18, svinjska mast 22, čisti med 18, goveje surove kože 16, telečje 18, svinjske 5—6 din za 1 kg. — Pšenica 100 kg 200 din, ječmen 175, r. 175, oves 175, koruza 180, fižol 500—800, krompir, domači 150, slavonski 125, seno 75, slama 35, jabolka I. 300, II. 200, III. 100, hruške I. 300 din za 100 kg. — Drva 80 din 1 m, jarka 1.50 din kom., mleko 2 din 1 l, surovo maslo 32 din kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 4—4.50, finejše sortirano 5—6 din za 1 liter.

Živinski sejem na Vinici v okraju Črnomelj, 4. decembra t. l. Dogovor: 80 volov, 20 krav, 12 juncev in 24 prašičev. Prodanih je bilo domačim kupcem 28 volov, 8 krav, 5 juncev in 14 prašičev. Cene: volov 3.50—5 din, junci 4—6, krave 3.50—4 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski od 130—150 din za glavo.

† Stolni kanonik Jožef Šiška

V nedeljo 10. decembra zjutraj ob pol dveh je po prejemu sv. zakramenta maziljenja mirno v Gospodu zaspal kanonik ljubljanskega stolnega kapitlja gospod Jožef Šiška. Na praznik Brezmadežne je še opravil v stolnici začetno pobožnost za dan vednega čiščenja: blagoslov, litanije Srca Jezusovega in sveto mašo. Dva dni pozneje pa ga je Vsemogočni poklical kot svojega zvestega služabnika v nebesa, da bo večno nadaljeval vedno čiščenje.

Kanonik Jožef Šiška se je rodil 14. marca 1861 v Hrastju pri Ljubljani, v mašnika pa je bil povečan 7. julija 1883. Bil je takoj imenovan za škofijskega tajnika in pozneje za škofijskega kancelarja. Leta 1898 je postal konzistorialni svetnik, leta 1906 pa kanonik ljubljanskega stolnega kapitlja; bil je tedaj polnih 33 let stolni kanonik. Leta 1933 je pel zlato mašo. Bil je tudi odlikovan z redom jugoslovanske krone IV. stopnje. To so kratki podatki iz njegovega življenja, ki pa je bilo bogato zaslug za ljubljansko škofijo. Kot tajnik knezoškofa Mišie si je zaradi svojih izrednih zmožnosti pridobil njegovo popolno zaupanje. Zato je mogel visokega cerkvenega kneza uspešno podpirati pri njegovih velikih delih. Požrtvovalno je sodeloval pri pripravi prvih katoliških shodov leta 1892 in pa pri izvrševanju resolucij, ki jih je shod sprejel, na vseh področjih izobraževalnega in socialnega življenja našega naroda. Dr. Janez Evangelist Krek je imel v pokojniku najboljšega pomočnika. V Ljubljani sami se je posvetil rajni kanonik podrobnemu socialnemu delu in je s pokojnim dr. Sušteršičem ustanovil »Ljudsko posojilnico«, ki ima toliko zaslug za gospodarski napredek našega naroda. Ogromne so pa zasluge kanonika Šiške za imovino ljubljanske škofije v Gornjem gradu. Pred svetovno vojno je dunajska vlada hotela sama vzeti v roke upravo imovine ljubljanske škofije. Kanonik Šiška je kot odposlanec stolnega kapitlja po dolgem boju in po osebnih posredovanjih na Dunaju s pomočjo dr. Sušteršiča dosegel, da se to ni zgodilo in je uprava ostala v rokah knezoškofa in stolnega kapitlja. Kakšna nesreča bi zadela Zavod sv. Stanislava in škofijsko gimnazijo v St. Vidu nad Ljubljano, če bi uprava škofijskih posestev prišla v tuje roke. Škofijska gimnazija v St. Vidu je bila tedaj edina slovenska gimnazija. Naporna dela, ki jih je kanonik Šiška opravljal pri upravi imovine ljubljanske škofije v Gornjem gradu, bodo ostala pač le Bogu znana. On mu jih bo poplačal z nebeskimi zakladi. Omenimo le, da je moral pokojni kanonik

v času svetovne vojne ponoči peš napraviti dolgo pot iz Gornjega grada v Ljubljano, da je mogel biti zjutraj pri bogoslužnih opravilih v stolnici. Rajni kanonik Šiška je bil srčno dober človek. Vse je žrtvoval za bližnjega, zapustil ni nobenega premoženja.

Zadnja pot

Včeraj popoldne ob 4 je kanonik Šiška nastopil svojo zadnjo pot. Oba dneva, ko je ležal na mrtvaškem odru, so ga kropili številni njegovi duhovni sobratje in drugo občinstvo. Kljub neugodnemu vremenu se je danes popoldne zbrala pred stolnico k pogrebu velika množica ljudi. Točno ob 4 je blagoslovil krsto pred hišo prevz. g. knezoškof dr. Rožman v žalnem ornatu ob asistenci kanonikov gg. dr. Zupana in dr. Zerjave. Člani akademskega pevskega zbora so zapeli žalostinko »Človek glej«. Krsto, na kateri je bil pokojnik kanoniški biret, so nato prenesli v cerkev, kjer so se pričeli ganljivi cerk. obredi. Pogrebni psalm je pel zbor ljubljanskih bogoslovcev, okrog krste pa so bili zbrani vsi kanoniki ljubljanskega kapitlja. Mariborski stolni kapitelj sta zastopala gg. dr. Zagar in msgr. Umek, novomeški kolegialni kapitelj pa g. kanonik Sešek.

Po končanih obredih v stolnici se je pričel odvijati žalni sprevod. Za križem je stopala dolga vrsta ljubljanskih bogoslovcev, katerim so sledili avtomobili s kanoniki in voz s prevz. g. knezoškofom. Za mrtvaškim vozom so se najprej vrstili pokojnikov sorodniki, nato pa dolga, nepregledna vrsta pogrebcev, v kateri je prevladovala duhovščina. Iz vseh krajev Slovenije so prihiteli pokojnikov duhovni sobratje, ki so rajnega kanonika Šiško spoštovali in cenili. Med ostalimi občinstvom so bili zastopniki mesta, banovine in drugih uradov, dalje upravni svet, navnateljstvo in uradništvo Ljudske posojilnice in Vzajemne zavarovalnice, zastopniki in zastopnice raznih karitativnih in socialnih društev, v katerih je pokojnik sodeloval, številni pokojnikov prijatelji, znanici in čestilci. Zastopani so bili tudi vsi ljubljanski redovi in kongregacije ter številne verske organizacije. — Velika večina pogrebcev je spremljala pokojnika prav do groba, kjer je že v mraku opravi zadnji del pogrebne obreda g. knezoškof dr. Rožman. Truplo kanonika Jožefa Šiške je našlo svoj pokoj med grobovi slovenskih duhovnikov. Naj v miru počiva!

Najnovejše vesti

Iz vseh krajev sveta prinaša tudi ceneni Orion super.

Din 2.750.—

Prodaja tudi na obroke.

RADIO r. z. o. z., Ljubljana, Mihlešičeva 6
RADIOVAL, Ljubljana, Dalmatinova ul. 13
ANTON BREMEC, Celje, Mihlešičeva c. 2
L. LUŠIČKY, Maribor, Koroška c. 11

Žrtve svetovne vojske so dobile svoj dom

Nova skupna grobnica vojnih žrtv na pokopališču pri Sv. Križu je bila blagoslovljena

Polnih 21 let je minilo, odkar je težko pričakovano premirje zaključilo štiriletno evropsko klanje, ki je zasedalo toliko ran, da nekatere še danes niso zaceljene. Nova mora vojne leži nad Evropo, med tem ko je Ljubljana šele zgradila dostojno zadnje počivališče vsem tisočim tistih, ki so morali v Ljubljani in okolici dati svoje življenje za račun prve svetovne vojne. Res žalosten moment za vse. Prav zaradi tega pa je tudi slovesnost blagoslovitve potekla še bolj resnobno in tisočglava množica, ki se je zbrala okrog mogočne stavbe, je pač z žalostjo v srcu mislila na žrtve, ki so padle pred dvajsetimi leti in tudi na tiste, ki danes zopet padajo.

Vse dopoldne so hitele množice proti pokopališču Sv. Križa in nekaj pred pol 12 je bilo zbranih na pokopališču že okrog 2000 ljubljancev, ki so hoteli počastiti epom padlih žrtv. Tudi najvišji predstavniki oblasti in javnega življenja so bili navzoči, tako zastopnik ministra za pravosodje direktor g. Dobroslov Popovič, zastopnik ministra vojske in mornarice generalštabni brigadni general Djordje Glisic, ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, župan dr. Jure Adlešič, poveljnik dravske divizije oblasti general Dragoslav Stefanović, general g. Janež, zastopnik Akademije znanosti in umetnosti dr. Gregorij Krek, rektor univerze dr. M. Slavič, nemški konzul dr. Brosch, ki je zastopal tudi poslanika von Heerena, francoski konzul Rembrand, italijanskega konzula Guerini Maraldia je zastopal g. Bastrocchi, belgijski konzul dr. Dular, podpredsednik apelacije dr. Mastnak, višji drž. tožilec Kravina, finančni direktor Mozetič, okrajni načelnik Maršič, predsednik Prosvetne zveze dr. Lukman, glavni urednik »Slovenca« dr. Ahčin, predsednik zdravniške zbornice dr. Meršol in številni drugi. Močna zastopstva so poslale organizacije kakor Zveza prostovoljcev, Legija koroških borcev, Zveza bojevnikov, Združenje vojnih invalidov, Združenje rezervnih oficirjev, Združenje bivših mornarjev, Zveza fantovskih odeskov, Zveza dekliških kroškov, ekviti in drugi. V izredno velikem številu pa so bili navzoči oficirji, in prav tako rezervni oficirji.

Pred grobnico je bila postavljena častna četa, ob kateri je stal častniški zbor, pred grobnico samo pa je stala vojaška godba, ki je začela vso slovesnost z mogočno fanfaro. Na stopnišču, kjer je z velikih žar ob spomeniku plapolal ogenj, je nato predsednik pripravljalnega odbora

polkovnik Viktor Andrejka

v daljšem govoru orisal razvoj prizadevanj za zgradbo grobnice:

Spoštovane dame in gospodje!

Kamorkoli gledamo po Sloveniji, povsod vidimo lepo urejena pokopališča, ki pričajo o pieteti našega naroda do umrlih svojcev. Ta lep čut je prišel posebno do izraza po svetovni vojni, ko so naša mesta in vasi kar tekmovala, da postavijo svojim rojakom, padlim v svetovni vojni, dostojne spomenike. Pobudo zato jim je dala v mnogih primerih Zveza bojevnikov pod vodstvom nepozabnega vojnega kurata Bonača.

Ko se je svetovna vojna končala, je bilo ugotovljeno, da je na 20 parcelah pokopališča pri Sv. Križu pokopanih 5165 vojakov, za evangelijskim pokopališčem pa še 507, skupaj torej 5672 vojakov različne narodnosti in veroizpovedi, vendar čez dve tretjini Slovanov (3237).

Pred leti je italijanska država svojim vojakom, ki so v Ljubljani umrli, napravila nadse dostojno pokopališče; pri nas pa je izgledalo, kakor da bi na te žrtve svetovne vojne docela pozabili. Pa ni bilo tako. Zveza slovenskih vojakov je neprestano odločujoče činitelje opozarjala naj v tem oziru kaj ukrenejo. Že leta 1922 je bil izdan zakon o ureditvi vojaških grobov, tako v državi, kakor v inozemstvu. Govornik je kot stanovski tovariš teh žrtv dne 22. decembra 1936 na seji mestnega sveta predlagal, naj se čim prej uredi

vojaški grobovi in da se sestavi v ta namen delovni odbor. To se je res zgodilo; prva seja je bila 4. februarja 1937. S tem dnevom se je pričelo na vprašanje vojaških grobov intenzivno delati. Na seji ocenjevalnega odbora dne 12. januarja 1938 se je izmed 11 načrtov sprejel soglasno osnutek inž. arh. Edvarda Ravniharja. Napravili so se potem vsi podrobni načrti in proračuni, ter poslali ministrstvu za gradbe, ki jih je odobrilo dne 8. avgusta 1938. Končno se je naprosilo pravosodno ministrstvo, da stavi državni prispevek v znesku 400.000 din v državni proračun.

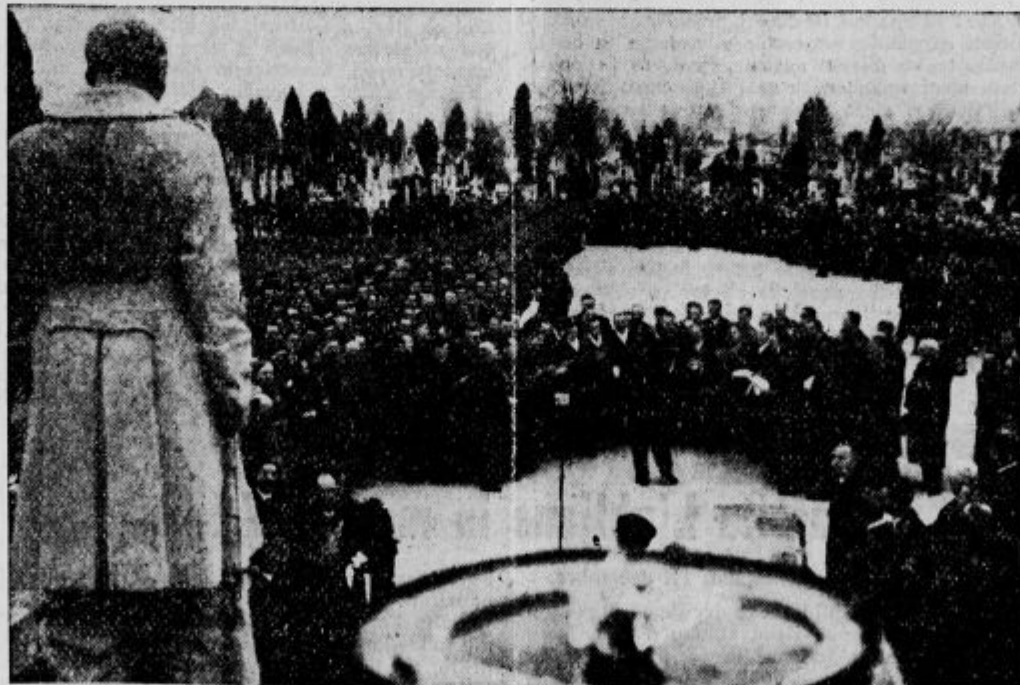
Posrečilo se je le po amandmanu doseči, da sme pravosodni minister s porazumom z MOL začeti še v teku preračunskega leta 1938/39 z ureditvijo vojaškega pokopališča v Ljubljani v mejah razpoložljivih kreditov. Teh kreditov pa ni bilo in tako ni bilo upati, da bi se spomenik začel graditi že leta 1938. Ker pa je MOL že skozi dve leti poprej stavljal v svoj proračun 50.000 din in je pravosodno ministrstvo imelo še dovolj kredita za ekshumacijo, je MOL naprosila to ministrstvo, da dovoli vsaj ekshumacijo. Pravosodno

mevanja, tako pravosodno ministrstvo, ki je v največji meri prispevalo z zneskom 400.000 din, za spomenik in nad 100.000 din za ekshumacijo, banska uprava dravske banovine s 45.000 din in MOL s 150.000 din, za kar jim gre največja zahvala in priznanje.

Nato je govornik pozdravil vse navzoče odličnike in končal z besedami:

»Naj bo grobnica in spomenik na tej sveti zemlji poznim rodovom opomin na strašno klanje svetovne vojne, naj se pa tudi vsi odločujoči zavedajo, da je največja blaginja narodov mir in napredek. To je gotovo tudi želja vseh, ki so na tem vojaškem pokopališču pokopani. Če pa ne gre drugače, potem sem pa prepričan, da bomo vsi v obrambo naše lepe in velike Jugoslavije našo sveto dolžnost v polni meri izpolnili.

Molimo k Bogu Vsemogočnemu, da nas obvaruje nove vojne in vseh njenih nesreč in grozot. Vsem na vojaškem pokopališču pokopanim žrtvam svetovne vojne in narodnim mučnikom pa kličem: počivajte v miru, naj Vam bo lahka sveta zemlja slovenska!«

ministrstvo je res poslalo v Ljubljano svojo komisijo dne 21. novembra, ki pa je delovala le do 7. decembra 1938, ker se je morala ekshumacija zaradi nastopajoče zime prekiniti. Ob enem pa je MOL že v začetku novembra začela zidati grobnico, katero delo je prevzel stavbenik Trčelj in ga dokončal še pred božičem 1938.

Za proračunsko leto 1939/40 je MOL pravosodno poslala za državni prispevek 400.000 din. Po osebnem prizadevanju predsednika MOL dr. Adlešiča in ministra dr. Korošca, zlasti pa po odločilnem zanimanju pravosodnega ministra dr. Ružiča se je naposled doseglo, da je bil zaprošen znesek odobren.

Tako je bilo mogoče nadaljevati ekshumacijo, obenem pa pričeti z zidanjem spomenika. Razpisi so se že prej pripravili, tako da se je začel dne 7. julija 1939 postavljati. Ekshumacija je trajala od 1. junija in se je končala pri Sv. Križu 12. avgusta, za evangelijskim pokopališčem pa 26. avgusta. Ekshumiranih je bilo vsega 3413 pokopanih vojakov. Pozneje so izkopali tudi 20 vojakov na Suhem bajerju.

Pod temi gredičami pa leži okoli 2200 vojakov v 4 etažah, ki niso bili ekshumirani, ker tvorijo ves ta prostor celino vojaškega pokopališča.

Za ureditev vojaških grobov pri Sv. Križu v Ljubljani so pokazala naša oblastva veliko razu-

Po govoru so pevci Hubadove župe zapeli Venturinjino žalostinko »Usmili se«, zatem pa je škof dr. Gregorij Rožman ob asistenci dr. Zerjave opravil blagoslovitvene obrede. Grobnice drugih veroizpovedi so bile še posebej blagoslovljene in je pravoslovno blagoslovil prota g. Matkovič, evangelijsko pastor. dr. Schäffer in muslimansko iman g. Huseinović. Po končanih obredih je stopil na stopnišče kostnice škof dr. Gregorij Rožman in spregovoril:

Knezoškof dr. Gregorij Rožman vojnim žrtvam

»Kostnica — spomenik pietete in hvalečnosti — je blagoslovljen! Tudi brez blagoslova bi nam moral biti ta kraj svet — bratje so nam vsi, ki tu počivajo od smrtnega truda in čakajo vstajenja. Zdaj pa smo Vsemogočnega prosili, naj pošlje tej grobnici za varuha svojega angela, da bodo nemoteno počivali v miru, katerega so si z zvestobo do smrti zaslužili.

Dolgo smo odlašali, da smo se oddaljili junakom, čijih smrt nam je rodila svobodo. Že se je znova začela rušiti v Evropi stavba miru in svobode, ko smo mi žrtvam svetovne vojne še le pripravili končno počivališče v trdnem zaupanju

v Boga, ki nam je kot sad na bojnih poljanah starih življenj milostno naklonil svobodo in neodvisnost in mir, da nam bo te največje darove, ki jih more narod doseči, prav tako milostno tudi ohranil.

Če smo postavili dostojen zadnji dom padlim bojevnikom, še nismo storili vse dolžnosti. Svoboda in neodvisnost moramo tudi ohraniti. To je dolžnost, ki je ne dolgujemo le samim sebi in znanam, ampak smo jo dolžni tudi spominu vseh teh tisočev, katerih kosti so tu položene k zadnjemu počitku.

Da si svobodo ohranimo, je moramo biti vredni v očeh Omega, ki z vsemogočno roko usodo narodov vodi in pravično vsakemu povrača po zaslugi.

Bog nam je za ceno tolike krvi in toliko življenj naklonil svobodo in mirno neodvisnost. Ohranil nam bo oboje, ako smo obojega vredni. Bog vsakemu narodu dodeli posebno nalogo, ki naj jo izvrši v dobi od Boga določeni in na zemlji, ki mu jo je dal za bivanje. Narod, ki to od Boga dano nalogo izvršuje, tega Bog ohranja in varuje. Če pa narod te naloge ne spozna ali noče vršiti — ga Bog odstrani iz zemlje, ki mu jo je dal; če ne zna ravnati s svobodo po božji volji, postane svoboda nevreden, in Bog mu jo vzame. Vsa zgodovina je polna dokazov za to, da Bog tako vodi usode narodov. Tudi naš narod!

Ohranil nam bo svobodo in mir, če bomo utrdili svobodo s pravičnostjo in ljubeznijo v medsebojnih odnosih, če bomo zavarovali mir s poštenostjo in požrtvovalnostjo in javnem in zasebnem življenju.

Ob tem spomeniku, ki nam mora biti vsem svet kraj, obljubimo: hočemo biti vredni svobode in miru. Zato hočemo dom svoj, življenje v njem in medsebojne odnose tako urediti v duhu božjih zahtev, da nam bo Vsemogočni naklonjeno ohranil svobodo in mir.

Predsednik pripravljalnega odbora je nato izročil dom žrtv svetovne vojne v varstvo županu dr. Adlešiču, ki je varstvo sprejel s sledečimi besedami:

Župan dr. Adlešič sprejme v varstvo grobnico

Spoštovani častilci vojnih žrtv!

Božji blagoslov, ki smo zanj molili, se je razlil na ta tih hram žrtv, ki med njimi ni več razlike. Naša srca pa navdaja blaga zavest, da je Ljubljana po dolgih dveh desetletjih naposled vendar izpolnila, kar je od leta do leta bolj glasno terjala od nje pieteta žrtvam svetovne vojne.

Zato naj bo prva moja beseda v imenu mesta Ljubljane — izjava globoke hvalečnosti prav vsem brez razlike, ki so kakorkoli pripomogli, da se danes lahko z zbrano spoštljivostjo tako slovesno in pobožno klanjamo trpljenju vseh, ki počivajo v tem resnobno lepem domu grenkih spominov.

Iz 6.000 strohnelih src, ki so v njih ugasnili plameni do smrti zveste ljubezni do domovine, — iz 6.000 src, zgorelih v zadnjem izidlu hrepenenja po starših, ženah in otrocih, — iz 6.000 ubogih src, ki jim je vojna izpila kri, ugasnila ljubezen in umorila življenje, —

iz vseh teh tukaj v prah in pepel strohnelih src plavajo duše ter pomirjene in potolažene šepetajo zahteva za ta dom svojega miru.

Tiho plavajo duše med nami in neslišno šepetajo nad skladovnicami svojih kosti, ki mirno in spokojno počivajo — enake med enakimi, čeprav z vseh strani naše domovine, z vseh vetrov Evrope in tudi iz drugih delov sveta.

Složno počivajo druga poleg druge njih lobanje, ki so se v njih vneli najrazličnejši ideali in gorele najbolj nasprotujoče si kreposti in strasti — najrazličnejše misli in načela. — Složno in zgovorno nam pa priča ta koščeni zlog, da je žrtvetistih, ki so grešili proti temeljnemu načelu vsega (Nadaljevanje na 6. st. spodaj.)

Drobne novice

Koledar

Torek, 12. decembra: Aleksander, mučenec; Dionizija, mučenica.
Sreda, 13. decembra: Lucija, devica, mučenica; Otilija, devica.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gđ. Adela Golob, učiteljica v pokopju. Pogreb bo danes ob 3 popoldne izpred mrtvašnice zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9 na pokopališču k Sv. Križu. Od prav tam bo danes ob 4 popoldne pogreb gospe Katarine Snaj roj. Pavlič. Naj jima sveti večna luč žalujočim naše iskreno sožalje!

† V Slov. Javorniku je umrla gospa Valentinna Zupan, gostilničarka. Pogreb bo danes popoldne ob pol treh na pokopališču na Koroški Beli. Blag ji epominal žalujočim naše iskreno sožalje!

Rudolfu Fasanu v spomin

Ko postane človek star, sebi in drugim v nagledu, je najbolje, da gre — tako si vedno pravil, četudi si bil do zadnjega trden kot grča. Sedaj si res odšel, kar nenadoma. Maja letos ti je bilo osemdeset let, pa si bil še čil in čvrst, da bi lahko dosegel najmanj devet križ, kakor smo ti ob osemdesetletnici voščili. Devet dni pred smrtjo si bil še zdrav v mestu, ko te je pred frančiškansko cerkvijo doletela neizgovorna, ravno tam, kamor si tako rad zahajal vsak dan. Z Miklavžem, ki se je letos razočaran vračal s tega skreganega sveta, si odšel tudi ti v boljše življenje. Bog te je imel le rad; v življenju nisi bil skoro nikoli bolan, tudi smrt je prišla brez daljše bolezn.

Ko sem te zadnjič videl, dober dan pred smrtjo, si se še šalil. »O, ta naš gospod, kako so poredni,« je rekel nekdo v zavodu, kjer so te vsi radi imeli zaradi Tvoje vedrosti in šegavosti. Kako si bil vsem hvaležen za njihovo pozornost! Težko ti je bilo, da imajo drugi s teboj delo, zato si si želel rešitve.

Škoda takih ljudi kot si bil ti. Poštenjak veskosti, čist značaj, dober, plemenit. Tudi Tebi ni prizaneslo življenje, doživel si brikla razočaranja, vendar si doživel zaradi svojega vedrega značaja tudi marsikako veselo uro. Tvoj srečni temperament, pametno gledanje na svet, kultura srca so vedno izravnavali vse ostrine. Zato Te bomo zelo, zelo pogrešali vsi prijatelji in znanci.

Danes je bil prazen Tvoj prostor v kavarni, kjer sva navadno sedela ob nedeljah in praznikih. Nič več ni donel tam pri oknu Tvoj značilni smeh, tam, kjer si izrekel marsikako pametno, pa tudi marsikatero sarkastično, duhovito in humorja polno. Vse tiste originalne pesmi, anekdote, dovpti, ki jih ni znal nobeden toliko in na tak način povedati, vse je šlo s Teboj pod rušo.

Na zadnjo turo si se povzpeli na najvišjo. Šel si za svojimi tolminkami prijatelji, za Gruntarjem in Lazarjem, za borjanskim Jankom in podbrškim Tinčtom. Počivaj v miru, anima candida, in naj ti Vsepravični prizna boljši penzion kot ti ga je odmeril ta krivični svet. — Tolminec.

2108 slušateljev na ljubljanski univerzi

Ta teden se pripravljajo slovesnosti v proslavo 20 letnice ustanovitve ljubljanske univerze. Naša najvišja znanstvena ustanova je v dvajset letih svojega obstoja doživela tudi velik razvoj glede na število slušateljev. Prav v letošnjem letu je prvič preseglo število vpisanih slušateljev in slušateljic 2000. Ker je sedaj tudi naknadna inškrpcija zaključena, je že določeno točno število vpisanih. Je sicer verjetno, da bo do konca semestra še nekaj novih vpisov, vendar ne monogo. Vsega skupaj je doslej vpisanih v zimskem semestru 1939-40 2108 slušateljev in slušateljic. Na filozofsko fakulteto se je vpisalo 228 slušateljev in 218 slušateljic. Na te fakulteti bodo slušateljice kmalu prehiteli moške. Na juridični fakulteti, ki je najmočnejša fakulteta, je vpisanih 545 slušateljev in 120 slušateljic. Tehnična fakulteta ima le nekoliko manj vpisanih kakor juridična, namreč 619, in sicer 579 slušateljev in 40 slušateljic. Na medicinski fakulteti je vpisanih 131 slušateljev in 56 slušateljic. Ta fakulteta ima tudi najmanj vpisanih. Na teološki fakulteti pa je vpisanih 191 slušateljev.

ga kulturnega človeštva, ker so zavrgli ljubezen do bližnjega.

Tako naj bo ta kostnica hkrati nauk in zgled, kako neizmerno gorje je vojna — obenem pa nauk in zgled, kak blagor in sreča za človeštvo je na bezni zgrajeni mir!

Ko po blagoslovu in molitvah za vse te žrtve krepstih resnice in pravice, na strpnosti in ljubečevne vojne prevzemam ta hram njih pokoja v varstvo mesta Ljubljane, slovesno zagotavljam vsem svojem tu počivajočim — prav vsem, ki so jih zmanj pričakovali, jih objokovali in se jih še spominjajo v solzah — tukaj v naši domovini ali po tujih deželah, da bo glavno mesto Slovenije, naša bela Ljubljana, vedno izkazovala spoštovanje in čast tu shranjenim žrtvam ter vedno ta z molitvami za pokoj njih duš posvečeni hram smatrala za svetišče strpnosti in odpuščanja, ljubezni in miru med narodi!

Žrtve svetovne vojne! Ljubljana Vam je prizgala večno luč — počivajte v miru!

Dostojanstveniki so odšli na eredo stopnišča do epomenika, ki je svoj čas stal v gaju judenburških žrtve. Ban dr. N. Natlačen je položil na spomenik venec z besedami: »Polagam ta venec v priznanje in hvaležen spomin ter počastitev vseh onih, ki so nem s svojim trpljenjem, s svojo krvjo in z žrtvovanjem svojega življenja odprli pot v svobodo!« Župan dr. Adlešič je položil venec z besedami: »V spomin in zahvalo graditeljem naše svobode!« Najlepši je bil venec, ki ga je položil zastopnik pravosodnega ministretva, prav lepi pa so bili tudi veneci francoskega in nemškega konzulata.

V imenu Jugoslovanskih vojni dobrovoljcev je položil venec dr. Hebein, za Zvezo bojevnikov Ratelj, za Združenje vojnih invalidov Marinko, za Legijo koroških borcev Marošič, za rezervne oficirje dr. Vrhunec, za Združenje rezervnih podoficirjev Loboda in še mnogi drugi. Vse stopnišče je bilo okrog epomenika zasuto v venca. Za eklep pa so peveci zapeli Prelovčev »Oj Doberdob«, nakar je vojaška godba z državno himno zaključila pričetno slovesnost.

— Gospod ban dravske banovine dr. Marko Natlačen v torek, dne 12. t. m. ne bo sprejemal strank, ker ga ne bo v Ljubljani.

— Rektorat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani razglša, da trajajo božične počitnice od vstetega 18. decembra 1939 do 9. januarja 1940. Predavanja se pričnejo 10. januarja 1940.

— Božične počitnice. Ministrstvo za prosveto je z odlokom z dne 5. decembra določilo, da trajajo letošnje božične počitnice na ljudskih, meščanskih in srednjih šolah od vstetega 23. decembra 1939, do vstetega 10. januarja 1940. Redni pouk se prične zopet v četrtek 11. januarja 1940.

— Plamen, kovinarska zadruga z o. j. v Kropi izplačuje svojim uslužbencem od 1. decembra t. l. dalje deset odstotno draginsko doklado na njihove plače in je hkrati zvišala nižje plače za 25 oziroma 50 par na uro. Zvišanje je bilo sklenjeno še pred anketo banske uprave.

— Za našo izseljensko mladino v vojskujočih se državah so zbrali učenci meščanske šole na Jesenih 124 din, katere je poslal g. upravitelj šole Gospodarič. — Istotako nam je poslala tudi s. Berta Vitori, razredničarka 4b razreda Lihtenturnovega zavoda zavoj jestvin za te otroke, kar je zbrala mladina njenega razreda. — Družba sv. Rafaela se tem dobrotnikom iskreno zahvaljuje in prosi vse šole, da sledijo temu zgledu.

— Nagrade hišnim poslom — vlagateljem. Hranilnica dravske banovine v Ljubljani, prej Kranjska hranilnica, bo tudi letos izžrebala za božič več nagrad po 200, 100 in 50 din hišnim gospodinjstvom poslom (kuharicam, hišnam, služkinjam itd.), ki imajo v imenovani hranilnici vsaj že 6 mesecev vložene svoje prihranke na hranilno knjižico. Ti posli se vabijo, da se do vključno 19. decembra prijavijo pri blaginji hranilnice (Knaflejeva ulica 9) med uradnimi urami od 8—12. V izkaz je predložiti hranilno in poselsko knjižico. Kdor teh knjižic ne predloži, ne bo pripuščen k žrebanju nagrad. Zrebanje bo v sredo 20. t. m. Gospodinjje in gospodarji naj blagovolijo na to opozoriti svoje posle.

— V zahvali za pok. Jerneja Škofica je nehot izostala zahvala profesorskemu zboru III. drž. real. gimnazije za krasen venec. Prosimo, da se to oprsti.

Praznik katoliškega dijaštva v Novem mestu

DMK v Novem mestu proslavlja svoj 30 letni jubilej — Prezvišeni g. knezoško sprejema nove člane

Praznik Brezmadežne je bil za novomeško katoliško dijaštvo še prav posebno velik praznik. Saj je ta dan proslavljala DMK redek jubilej, 30 letnico svojega obstoja in je mogla pozdraviti v svoji sredi prezvišene g. nadpastirja, ki je prišel med svojo mladino, da tej proslavi — 30 letnega jubileja ene najstarejših dijaških kongregacij — da se poseben povdarek.

Mladina se je na ta svoj veliki dan z vso resnostjo pripravila s tridnevno, pri kateri so ji zopred govorili g. vikar J. Oblak, g. pr. gvardijan L. Dovč in g. proš K. Cerin.

Svojega ljubljenskega nadpastirja je mladina na praznik nad vse pristrčno sprejela. Pričakala ga je pred frančiškansko cerkvijo s svojo kongregacijsko zastavo ob okusno okrašenem pročelju, kjer je Prezvišene g. pozdravil najprej g. pater gvardijan, nato pa dijak-kongregant; dijakinja-kongregantka pa mu je deklamirala ljubko pesem v pozdrav. Sprejemu je prisostvoval med drugimi odličnimi gosti tudi magr. dr. C. Azman, ki vseh 30 let vodi in vzgaja novomeško dijaštvo.

Redikolaj je služba božja tako ganljivo slovesna, kot je bila na ta dijaški praznik, ko so kongreganti napolnili ves prostor v ospredju in ko je pristopilo toliko dijaške mladine, ki so se ji pridružili tudi njeni vzgojitelji, ki mizi Gospodovi. Slovesno pontifikalno sv. mašo je daroval prezvišeni g. škof ob številni asistenci samostanske in kapiteljske duhovščine z g. proštom na čelu. Pri sv. maši je sodeloval pomnožen cerkveni pevski zbor ob spremljavi orkestra, kar je slovesnost še posebej povzdignilo.

Dopolodne se je ves številna mladina zbrala k slovesnostnemu zborovanju in veliko dvorano Prosvetnega doma, ki je bila za to priliko bogato okrašena, do zadnjega kotička napolnila. S svojim obiskom so zborovanje počastili prevz. g. knezoškof dr. Gregorij Rožman, g. proš K. Cerin, g. gvardijan L. Dovč, gimnazijski direktor g. I. Dolenc, ravnatelj mešč. šole g. T. Zargaj, šol. nazd. g. F. Zukovec, številni katoliški vzgojitelji, kapiteljske duhovščine, oo. frančiškani in številno občinstvo. Zborovanje, ki ga je vodil predsednik kongregacije dijak Jamnik, se je pričelo

— Kurja očesa in otiščanci se ne tvorijo ako uporabljate za nego nog »SANOPED«. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana Krekov trg.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grandice.

Po državah

* V bjelovarskem okraju na Hrvaškem je ljudstvo silno razburjeno zaradi številnih roparskih napadov in umorov, ki se dogajajo v zadnjem času. V noči od sobote na nedeljo so spet ališali prebivalci vas Sandrovce obupne klice na pomoč, ki so prihajali iz smeri odtodnih vinogradov. Toda ljudje si niso upali ven, da bi pomagali napadenemu. Šele zjutraj so šli kmetje pregledovat okolico in so res našli na nekem travniku v bližini vinogradov truplo mladega človeka, ki je bilo oblečeno samo v kratke spodnjice. Zločinci so žrtvi elekli obleko najbrž zaradi tega, da bi bilo težje ugotoviti identiteto umorjenega. Zunanji znaki na truplu kažejo, da je bil neznanec zadavljen. Na mestu, kjer so našli truplo, so dobro vidni sledovi obupnega boja, ki je divjal med zločinci in žrtvijo. Ker orožniška preiskava tako pri tem, kakor pri prejšnjih umorih ne more nikamor napre, se je tamkajšnji poveljnik Seljačke zaštite sporazumel z bivšim poslancem bjelovarskega okraja, da bo Kmečka zaštita sama, brez ozira na preiskavo orožnikov, podvelja odločne korake, da bi se pojasnili številni roparski napadi v bjelovarskem okraju.

* Prijeta trgovka z dekleti. Subotiška policija je aretirala gostilničarko Terezijo Beči, ki se je obrtoma pečala s trgovino z dekleti. Imela je tudi več pomočnic, ki so jih prav tako vtačili pod ključ.

* S kvartanjem so si krajšali čas jetniki neke skupne celice v Sremski Mitrovici. Karte so napravili sami in kadar ni bilo v bližini paznikov, so igrali hazardne igre za cigarete. Pri neki taki igri pa sta se dva kaznjena Mihajlo Vuksan in Radi-voje Gruban sprla tako krepko, da je Vuksan zabodel svojemu soigralcu nož v prsi. Obsojen je bil na 5 mesecev strogega zapora.

* Lov za vlomilcem po strehah. V Varaždinu so te dni redarji lovili po strehah romunskega vojaškega begunca Georga Orandija, ki ima na vesti čedno število vlomov in tatvin. Preden so ga uje- li, je Orandi težje ranil nekega policista, ki se mu je na lovu približal. Zdaj so ga izročili sodišču.

Ljubljana, 12. decembra

Gledališče

Drama. Torek, 12. Zaprt. Sreda, 13. »Antigonae«. Red B. Cetrtel, 14. »Številka 72«. Izven Ljudska predstava. Globoko znižane cene od 16 din navzdol. Petek, 15. ob 15: »Striček Vanja«. Dijaska predstava. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. Sobota, 16. »Tri komedije«. Znižane cene od 20 din navzdol. Nedelja, 17. ob 15: »George Dandine«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Velika skušnjava«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera. Torek, 12. Zaprt. Sreda, 13. »Sabska kraljica«. Red Sreda. Gostuje Josip Gostič. Cetrtel, 14. »Gorenjski slavček«. Red Cetrtel. Petek, 15. »Nižavac«. Premiera. Premierski abonma. Sobota, 16. »Gorenjski slavček«. Izven. Slavnostna predstava v proslavo 20 letnice ljubljanske univerze kralja Aleksandra I. Nedelja, 17. ob 15: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Izredno znižane cene od 24 din navzdol. Ob 20: »Nižavac«. Izven.

Radio Ljubljana

Torek, 12. dec.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11.50. ura: Smuk čez grič. Smučarsko kramljanje (Janko Sicherl) — 12. Po daljnjih deželah (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Koncert Radij. orkestra — 14. Poročila — 18. Veseli zvoki. Poje dekliški zbor »Vigred«, igra Radij. orkester. Dirig. D. M. Šijanec — 18.40 Čudežnost stvarstva (Fr. Tersegav) — 19. Napovedi, poročila — 19.20. Nac. ura: Življenje v starih kolonijah na Balkanu (Bgd) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20. Iz starih operet (plošče) — 20.20 Scribe: Kozarec vode, komedija (člani Narodnega gledališča v Ljubljani) — 22. Napovedi in poročila — 22.15 V odhidi (Radij. orkester).

Drugi programi

Torek, 12. decembra: Belgrad: 19.40 Nar. pesmi — 20.10 Beethovne sonate — 20.40 Filh. konc. — Zagreb: 20. Hrv. pesniki — 20.30 Lhotkove skladbe — 21. Kom. konc. — 21.30 Vok. konc. — Bratislava: 19.30 Jazz — 20.15 Kafendova sonata — 22.15 Brahmsove skladbe — Sofija: 20. Kom. konc. — Beromünster: 19.43 Ope-reta — 21.10 Brahmsov konc. — Budimpešta: 19.30 Wagnerjeva opera »Pannhäuser« — 23.30 Cig. ork. — Bukarešta: 19.15 Kom. konc. — 20. Cig. konc. — 21.30 Brahmsov trio — Stockholm-Hörby: 20. Ork. in zbor — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. — 21. Opera »Conchita« — Rim-Bar: 21. Simf. konc. — Florencia: 19.30 Pihala — 20.30 Igra — 21.30 Pianino — London: 19.30 Liverpoolska filharmonija — Oslo: 19.30 Danska gl. — 20.40 Ork. konc. — Sottens: 20.30 Igra.

Prireditve in zabave

Mihlovo Zalo bo Stalna prosveta ponovila v nedeljo 17. decembra ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. Predprodaja vstopnic v trafiki Soukal, Pred škofijo. Čisti dobiček te predstave je namenjen za Baragovo semenišče.

Na Prelovčevem koncertu, ki bo v petek, dne 15. t. m., se bodo izvajali razni Prelovčevi mešani zbori. Zbor bo vodil Dore Matul. Koncert bo v veliki filharmonični dvorani. Začetek ob 20. Predprodaja v knjižarni Glasbene Maticice.

Pevsko društvo Tabor v Ljubljani je najbolj znano med našimi primorskimi krogi. Na samostojnem koncertu bo nastopil zbor v ponedeljek, dne 18. decembra v mali filharmonični dvorani. Začetek ob 20. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Maticice.

Sestanki

Redna seja odbora Društva hišnih najemnikov bo v petek 15. decembra ob 18.30 v prostorih profsorskega društva na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici (prilijte levo). Prosimo vse člane upravnega in nadzornega odbora, da se seje za-nesljivo udeležijo.

Dekliški krožek Ljubljana-mesto. Drvi bo-mo imele redni članski sestanek v Bernardinovi sobi pri frančiškanih. Na sporedu zanimivo predavanje. Udeležba ja vse članice strogo obvezna. Novinke dobrodošle. — Odbor.

Kolo žen zadrugark sklicuje za dne 13. t. m. ob 20 v dvorani glasbenega društva »Slog« svoj redni članski sestanek s predavanjem in razgovorom o bodočem delu. Članice vabljen, pripeljite s seboj naše prijateljice. Predava gđc. Kržič Marija »Žena in njena zaposlitev«.

Poizvedovanja

Bel rožni venec je bil izgubljen od Tyršev ceste 17 po Dalmatinovi ulici do frančiškanov. Ker mi je drag spomin, prosim najditelja, da ga odda proti nagradi v frančiškanski zakrstitiji.

Zapestna ura je bila izgubljena v nedeljo od frančiškanske cerkve do banke »Slavije«. Pošten najditelj se prosi, da jo izroči upravi »Slovenec«.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Anekdota

Učenjak Brahms se je šel nekoč sprehajati s prijateljem, ki ga je nato pripeljal spet pred njegovo hišo v Karlovi ulici na Dunaju. Tam je učenjak stanoval že dolga leta.

»Kaj bodo brali,« je vprašal prijatelj, »na tablici, ki jo bodo nekoč obesili na hišo?«

»Oda se stanovanje!« je suho odgovoril Brahms.

»Poglejte, gospa, sedaj sem vendar našla ključ, ki smo tako dolgo zastoj iskali.«

Zaščita Ljubljane in mestna občina

Ljubljana, 11. decembra.

Mestna občina Ljubljanska je danes popoldne privedla za zastopnike tiska anketo o tem, kako skrbi občina za zaščito mesta za primer vojne nevarnosti in kako skuša pobijati naraščajočo draginjo.

Anketo je popoldne ob 10 začel mestni župan g. dr. Jure Adlešič, ki je takoj ugotovil, da je Ljubljana ustanovila posebni zaščitni urad, ki ima več pododborov, posebno važen pa je pododbor za prehrano in nakup rezervne hrane. Ljubljana bi rabila mesečno 19 milijonov za nakup rezervne hrane. Mestna občina se je obrnila na Državno hipotekarno banko za posojilo v višini tega zneska, pa posojila še ni dobila. Belgrajska mestna občina je pa v ta namen dobila od centralne DHB 52 milijonov din posojila.

Podrobno anketo je nato vodil ravnatelj mestnih uradov g. Jančigaj in podal besedo mestnemu komisariju g. Graseliju, ki je omenil, da je morala mestna občina popolnoma sama organizirati in v tem delu prehitela mnogo drugih mest. Urad je dobil za prve potrebe kredit dva milijona dinarjev iz rednih proračunskih sredstev. Za ta račun so morali varčevati pri drugih odsekih. Proseni odbor rešuje prošnje, ki so jih vložili družbeni člani vpoklicancev na orožne vaje. Od 281 vložnih prošelj jih je bilo ugodno rešenih 176. Urad bo pa še rabil velike zneske in samo za kolonije v primeru evakuacije bo potrebnih 30 milijonov dinarjev. Prebivalstvo je treba tudi opozoriti na to, da bo v nedeljo, dne 17. decembra vaja z mobilizacijo reševalnih ekip, v ponedeljek ponoči pa

bo zatemnitev, ki jo bodo letos še posebno strogo nadzirali.

Dr. Vogelnik je poročal o organizaciji pomožnih oddelkov za primer nevarnosti. V Ljubljani pride za tako pomožno službo v poštev 18.000 žensk. Za težja, resnejša dela bodo uporabili 2600 moških, ki so za vojašino sicer nesposobni.

Mestni fizik dr. Rus je podal obširno poročilo, ki ga bodo listi še objavili. O organizaciji evakuacije Ljubljane za primer potrebe je poročal ravnatelj g. Šebenik. Ker se sedaj mnenja o potrebi evakuacije Ljubljane za primer nevarnosti zelo spreminjajo, bo treba počakati še nadaljnjih sklepov. O organizaciji zaštite otrok in za njihov odhod iz mesta — kajti otroci bodo morali iz mesta — je poročala gđc. Zlata Pirnatova.

O tehnični organizaciji zaštite je zelo podrobno in stvarno poročal g. nadsvetnik inž. Matkovišek. Govoril je o lahkih, srednjih in oklopnih zakloniščih. Ljubljana ima 6800 hiš in povsod to bo sedaj potreba rešiti vprašanje zaklonišč. Stroški za evakuacijo mesta bi znašali na vsako osebo 2000 din. Ker je to zelo velik znesek, bo vprašanje zaklonišč v mestu še važnejše. Tehnični odsek skrbi tudi za preskrbo z vodo, elektriko in za delo gasilcev. Lastniki hiš naj sedaj svoja podstrešja pregledajo, zažgo, kar ne rabijo ali pa odvisne predmete darujejo potrebnim, da podstrešja ne bodo lajšala požarov.

Prav posebno pa se naj vsi zavedajo, da občina ne gradi zaklonišč za prebivalce, ampak samo za pasante, ki bi jih nesreča prehitela na cesti. Prebivalci hiš morajo v svojih hišah sami poskrbeti za svoja zaklonišča.

LJUBLJANA

Ban dr. Natlačen o izseljenstvu

Lepo uspela izseljenska akademija mladine ljubljanskih šol

Izseljenski teden se je v nedeljo dopoldne zaključil z lepo izseljensko akademijo v Franciškan-
ski dvorani, ki jo je pod okriljem Rafaelove družbe
priredila mladina ljubljanskih šol. Akademijo so
počastili s svojim obiskom ban dr. Natlačen s so-
progo, župan dr. Adlešič s soprogo, zastopnik di-
vizionarja podpolkovnik Pavlič, univ. prof. dr. Ko-
rošec in dr. Tomšič, načelnik socialnega oddelka
na banovini Kosi, izseljenski komisar Fink, za-
stopnik prosvetnega oddelka banske uprave prof.
Planina in drugi. Goste je sprejemal in pozdrav-
ljal tajnik Rafaelove družbe p. Zakrajšek.

Po državni himni, ki jo je odpel zbor viške
meščanske šole, je povzel besedo ban dr. Marko
Natlačen. V svojem spominsko bogatem govoru je
obdelal slovensko izseljensko vprašanje s posebne
strani. Glavne misli njegovih izjavljaj so bile na-
slednje:

Govor bana dr. Natlačena

Za majhen narod kakor smo Slovenci je šte-
vilo naših izseljencev, ki jih je blizu 700.000, če-
prav je morda nekoliko pretirano, naravnost stra-
šno. Pomisliti moramo namreč, da odhajajo v tu-
jino samo mladi, zdravi in krepki ljudje, še polni
življenja. Tako izgubljam ogromno delovno silo,
ki dviga gospodarstvo in ustvarja blagostanje tu-
jini, tujim narodom, namesto da bi te sile boga-
tile naše narodno gospodarstvo.

Ni čudno, ako se je prebivalstvo na bivšem
Kranjskem pomnožilo v zadnjih 120 letih samo za
dobrih 40 odstotkov, ko se je v istem času pomno-
žilo prebivalstvo Evrope za 140 odstotkov. In da
odpade v razdobju od 1921 do 1936 od celotnega
prirastka prebivalstva v naši državi na Slovenijo
samo 4,1 odstotka, dasiravno tvori prebivalstvo
Slovenije 7,9 odstotkov vsega jugoslovanskega pre-
bivalstva, je tudi v veliki meri pripisovati dejstvu,
da je tudi v teh letih bilo število naših izseljencev
zelo veliko.

Naravnost usodno za naš narod pa je, da se
desetletja in desetletja za naše izseljence nihče ni
brigal. Tako so dšli stotisoči naših ljudi v tuji
svet, kakor je pač slučaj nanesel, ne da bi prav
vedeli, kam gredo in kakšna bo njihova usoda.
Ako bi imeli Slovenci v dobi zadnjih 60 let spo-
sobne ljudi, ki bi se res smotrno brigali za naše
izseljence tudi s stališča naše narodne celote, ka-
kor se temu vprašanju posveča danes duša Rafa-
elove družbe p. Zakrajšek, potem bi bilo drugače
in bi imeli lahko po raznih državah in kontinentih
strnjene slovenske kolonije, cvetoča mesta in bo-
gateg pokrajine, kjer bi prevladovali slovenski živelj,
kjer ne bi bilo težko oskrbovati izseljenskega na-
raščaja v slovenskimi šolami in v vsemi potrebni-
mi kulturnimi organizacijami, kjer bi se v plemen-
iti tekmi s staro domovino gradila slovenska
kultura.

Toda preteklosti ne moremo več popravljati.
Poskrbimo raje, da bo naše delo v bodočnosti smot-
rno in uspešnejše kakor je bilo doslej. Prav zato,
ker je naš narod tako majhen, je za nas vsak ud
našega narodnega telesa velike vrednosti in prav
zaradi tega moramo gledati, da svojih ljudi ne iz-
gubimo in da bo vsak član naše narodne družine
v čim popolnejši meri izpolnil svojo dolžnost v
naši narodni skupnosti, da bodo vse narodne sile
pravilno usmerjene in tesno med seboj povezane
uspešno služile napredku in rasti naše narodne
celote.

V razmerah, v katerih Slovenci živimo, je iz-
seljevanje za nas do neke mere potrebno zlo. Zato
moramo z vsemi silami stremeti, da to zlo, ako
ga že popolnoma ne odpravimo, vsaj čimbolj ome-
jimo. Ako ne bomo tega zla znatno omejili, bo
naša številna moč v naši skupni državi Jugosla-
viji od leta do leta bolj padala, kar mora vsekakor
kvarno vplivati tudi na našo politično, gospodar-
sko in kulturno pomembnost v skupnem držav-
nem življenju. Izseljevanje pa bomo mogli uspešno
omejevati samo tako, da ustvarimo doma primerne
življenjske pogoje, da bo prirastek našega naroda
mogel dobiti na domači zemlji dovolj kruha. Ob
pridnem in smotrnem delu bi moglo na tej zemlji
živeti še mnogo več ljudi in boljše kakor danes.
Z izvedbo regulacij naših voda bi bilo mogoče
pridobiti mnogo nove plodne zemlje, ki bi se mo-
gla pretvoriti v bogata žitna polja. Osušiti bi bilo
treba livadke, ki so zamočvirjene, zboljšati ob-
sajne livade, ki so preračene s mahom, urediti
vrtove, ki bi mogli precej prispevati k prehrani
našega kmeta, baltarja in delavca, in sadovnjake,
kar bi v veliki meri zboljšalo življenjske pogoje
našega podeželja. V kraje, kjer so kmetijska po-
sestva po večini zelo majhna in so zato na raz-
polago odlične delovne sile, bi bilo treba spraviti
industrijo, ki bi silam dala kruha in zaslužka.

Vse to so naloge, ki se jim mora z vso vneto
posvetiti javna uprava. Da pa se bo moglo to čim-
prej uresničiti, morajo pasti ovire, ki so nam do
sedaj onemogočale naravno gospodarski razmah.
Od širokih samouprav, ki o njih danes toliko go-
vorijo, upamo, da nam bodo šele prinesle možnost
sprostitve vseh delovnih sil, ako bodo te same-
uprave deležne tudi primerne finančne samostoj-
nosti.

Vzporedno z gospodarsko obnovo pa mora iti
tudi prava narodna vzgoja naše mladine. Naša šola
mora v srei narodnega narščaja vzgojiti trdno
in močno narodno zavest. Naj bi današnja aka-

demija in vsakoletno praznovanje izseljenskega
tedna pripomogla čim več k temu, da bi bila za-
vest narodne skupnosti vedno živa v vseh srei, ki
po njih polje slovenska kri.

Govor bana dr. Natlačena so zbrani nagradili
z dolgotrajnim odobravanjem.

Nato je nastopil zbor viške meščanske šole
pod vodstvom g. Kernea, ki je dovršeno odpel tri
domoljubne pesmi. — Učenec viške ljudske šole
je pogumno zdeklamiral Zupančičevo »V teh tež-
kih dnehi«. — Prav učinkovit je bil simbolični pri-
zor, s katerim so se predstavile učence I. dekliške
meščanske šole. Pet deklet in štiri dekleta v na-
rodnih nošah so na zvoke harmonike, ki ji je
strokovnjaško ubiral gumba drobn Bogdan Mar-
gon, učenec viške ljudske šole, nastopile z lepim
plesnim rajanjem. — Močan zbor drž. učiteljskega
pod vodstvom prof. Mihelčiča je nastopil z dvema
pesmima, ki ju je podal zelo lepo. — Osmošolec
klasične gimnazije je nato recitiral odlomek iz
Cankarjevega Kurenta. — Akademik in dljakinja
klasične gimnazije sta na violino in klavir zaigrala
tri težje koncertne komade, spored pa je zaključil
zbor uršulinskih šol, ki je dovršeno zapel tri do-
moljubne pesmi.

Akademija je bila prav lep zaključek izse-
ljenskega tedna. Skoda je le, da je bila deležna
tako pičlega obiska od strani odraslih oseb. Razen
odličnikov in zastopnikov javnega življenja je bilo
opaziti v dvorani samo mladino, pa še ta je po
večini nastopala na odru, tako da so v dvorani
zevale velike praznine.

— Pri korulentnih ljudeh se izkaže

naravn »Franz-Josefova« grenka voda
kot zanesljivo in prijetno delujoče sredstvo
proti zaprtju, katere se uporablja brez po-
sebnih diete. »Franz-Josefova« grenka vo-
da se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in
trgovinah z mineralnimi vodami.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

I K promociji dr. Antona Korošca za častnega
doktorja prava na Univerzi kralja Aleksandra I.
v Ljubljani v nedeljo, dne 17. decembra v uni-
verzitetni zbornici, bo dovoljen vstop samo proti
vabilu.

I Namesto venca na grob g. Jožefa Šiške, stol-
nega kanonika in soustanovitelja ter dolgoletnega
zastupnika člana nadzornišva Vzajemne zavarov-
valnice, je Vzajemna zavarovalnica podarila Ško-

MARIBOR

Prosvetni večeri

Tudi v letošnji zimski sezoni bo maribor.
Prosv. zveza prirejala prosvet. večere, na katerih
se bodo v poljudni obliki obravnavala prven-
stveno vprašanja, ki so danes za naš narod po-
seбно važna. V vrsti prosvetnih večerov bodo
predavanja o slovenskih izseljencih v tujini, o
naši notranji emigraciji, o Slovencih ob Adriji
in Soči, o koroških Slovencih, o slovenskem
narodno-obrambnem vprašanju itd. Razen tega
si bomo na teh večerih poživili spomine na ve-
ličastne prireditve v minulem letu, kakor so
bili mladinski dnevi v Mariboru in Kongres
Kristusa Kralja v Ljubljani. Večino predavanj
bodo pojasnjevale skioptične ali filmske slike,
od katerih so nekatere izdelane v naravnih
barvah.

Prvi prosvetni večer bo v četrtek, 14. dec.
v dvorani Zadrudne gospodarske banke. Na spo-
redu je predavanje o vprašanju naše narodne
obrambe. Govoril bo predavatelj iz Ljubljane.

Tatvine lesa v Dravski dolini pred sodniki

Pred okrožnim sodiščem je bila danes raz-
prava zaradi tatvin lesa, ki so svoj čas vzbujale
v Dravski dolini, na Pohorju in na Kozjaku pre-
cejšnje razburjenje. Zaradi teh tatvin se je zago-
varjal pred sodiščem 27-letni delavec Rudolf Ko-
ražija iz Ruš, družbo pa so mu delali tudi avto-
prevozniki, ki so zanj prevažali ukradeni les. Ti
prevozniki so: 39-letni Roman Ploj, 36-letni Vinko
Geršak ter njegov brat 28-letni šofer Maks Geršak
iz Maribora in 33-letni avtoprevoznik Pavel Fer-
line iz Košakov.

O tatvinah Koražije smo že obširno poročali.
Dogajale so se največkrat v Dravski dolini, nekaj-
krat pa tudi na južnih pobočjih Pohorja. Obtož-
nica očita Koražiji sedem takih tatvin. Koražija
se je predstavljal povsod kot imovit lesni trgovec
ter je kot tak najemal avtoprevoznike, da so mu
prevažali les. Prevozniki seveda niso vedeli, da
imajo opravka s prebrisanim talom ter so mu na-
sedli. Koražija je potem najel nekaj delavcev ter
se je odpeljal s tovornim avtomobilom po deske
ali tesan les, ki je bil zložen kje ob cesti. Ta les
so naložili na tovorni avto ter ga zapeljali naj-
večkrat v Varaždin k lesnemu trgovcu Aleksandru

lijskemu društvu pa varstvo sirot znesek 1000 din.
Srčna hvala!

I Kupujočemu občinstvu se nudi v nedeljo
17. decembra izredna prilika za nakup božičnih daril,
ker bodo trgovine ta dan v Ljubljani ves dan odprte.
Zlata nedelja je torej letos v nedeljo dne 17. decem-
bra in bodo trgovine v nedeljo pred božičnim večer-
om 24. decembra ves dan zaprte.

I Knjige Mohorjeve družbe so prišle. Vsi naro-
čniki, ki so jih naročili pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva
cesta 7, jih dobe v pisarni Prosvetne zveze vsak dan
od 8 do 12 in od 2 do 6. Prosimo, da istočasno naroče
knjige za prihodnje leto. Poština knjig znaša 3 din.
I Moderne pletenine, Karničnik, Ne-
botičnik.

I Sneg! Nedelja je bila še prav lepa. Čez
noč pa je zavel od severozapada snežni val.
Po Gorenjskem je že v nedeljo proti večeru za-
čelo močno snežiti. Gorenjski vlaki so privozili
včeraj jutraj precej zasnježeni. Kakor nam
poročajo, je do včeraj na Gorenjskem, zlasti
okoli Kranjske gore, padlo do 50 cm snega. Na-
glašajo, da bo smuka prav ugodna, ker pada
sneg na suha tla. V Ljubljani je jutraj bilo
nekoliko toplejše vreme ko zadnje dni. Sprva
so se jutraj začele loviti posamezne snežinke,
to je trajalo dopoldne, okoli dveh popoldne pa
je začel sneg resno naletavati.

I Pri Bobenčku dobe abonenti dobro domačo
hrano.

I Velika racija v Ljubljani. Že od 8. decembra
opravlja uprava ljubljanske policije razsežne racije po
okolišu ljubljanskega mesta. Pri svojem prerešeta-
vanju zajame vsak dan precejšnje število klatežev in
potepuhov, ki so se zatekli zaradi zime v mesto. Med
njimi je mnogo takih, ki jih doslej policija še ni
poznala. Prav tako pa je bilo prijetih mnogo starih
znancev, ki imajo pri upravi policije že precej debele
sežnje aktov s svojim imenom. Vsega skupaj je bilo
doslej prijetih okrog 60 takih tičev, za katere velja,
da je njihovo še najbolj pošteno delo beranje, vse
drugo, s čemer se pa še bavijo, pa kaj hujšega.

I Zamenjano suknjo so mu ukradli. V soboto jo
maršičko rad mahne v gostilno in tako jo je tudi zavi-
l v gostilno z veselo družbo ljubljanski čevljarski mo-
ster. Ko je pozno ponoči vsa okajana družba odha-
jala, ni nihče zapazil, še manj pa mojster sam, da je
oblekel mesto svoje suknje, ženski plašč, obšit s
krznom. Seveda mojster še ni našel najkrajše poti
domov. Zato ni nič čudnega, čeprav je žalostno, da
so mu med potjo neke slekli tudi ženski plašč ter je
prišel domov brez površnika. Kratek nauk iz dolge
storije je ta, da bo zamenjani plašč moral plačati,
sebi pa kupiti novega, kar je vsekakor presneto drag
maček.

Kleinu, manjšo količino lesa pa je prodal tudi ne-
kemu mariborskemu trgovcu. Les so nalagali ve-
dno ponoči pri raznih lesnih trgovcih poosestni-
kih v Reki pri Hočah, Sv. Ožboltu ob Dravi, v
Bistrici, v Šmartnem na Pohorju, Pri Ruški koči
in v Rušah. Dostikrat lastniki lesa niso niti opa-
zili tako kmalu, da so okradeni. Koražijo so na-
zadnje ujeli v Rušah, kjer je ponoči nakladal na
tovorni avto deske s skladišča nekega tamošnjega
trgovca z lesom. Zanimivo je, da Koražija od teh
tatvin ni imel skoraj nobene koristi. Pretežen del
izkupčka je šel vedno za vožnje s tovornim avto-
mobilom. Prevozniki so računali Koražiji prevoz
po normalni tarifi 6 din za km, na avto pa je
vsakokrat lahko naložil le 4 kubične metre lesa.
Tako je dobil v Varaždinu pri trgovcu Kleinu
nekoč za partijo desk 1100 din, prevoznik pa mu
je zaračunal za vožnjo 1000 din, tako da mu je
ostal kot dobiček samo stotak. Izgleda tedaj, da
ni bil tako pohlep po denarju vzrok tatvin, pač
pa je Koražiji ugajalo, da so ga imeli za trgovca
z lesom.

Pri današnji razpravi je Koražija skesano
priznal vse, kar mu je obtožnica očitala. Ostali
obtoženci so se zagovarjali, da niso vedeli, s kom
imajo opravka, Koražija je bil obsojen na 8 me-
secev strogega zapora ter 600 din denarne kazni
ter na 3 leta izgube častnih pravic, vsi ostali ob-
toženci pa so bili oproščeni.

I Obiščite razstavo mariborskih umetni-
kov. Mariborčane opozarjamo na razstavo na-
ših likovnih umetnikov v mali dvorani Uniona
na Aleksandrovi cesti. Razstavljena so samo
izbrana, kvalitetno vredna dela, tako da se
ogled razstave res izplača.

I Skrivnost strelav na meji delno poja-
njena. Obširno smo že poročali o skrivnostnih
zločinih, ki so se dogodili v noči od petka na
soboto v nemških obmejnih krajih Ernovzu in
Gomici. Neznane je ustrelili tri nemške urad-
ne organe, ki so ga na meji ustavili. Nemci so
organizirali takoj velikopotezno zasledovalno
akcijo. Mejo so tako zastražili, da ne bi niti
miš mogla pobegniti. Na vsakih 50 korakov je
stal stražnik. Zasledovalne patrle so nevar-
nega strelca izsledile. Zatekel se je namreč s
svojo spremljevalko k nekemu nemškemu
kmetu v bližini meje. Dal mu je 20 mark ter
ga prosil, naj ga skrije v kakšno skrivališče,
kjer bo lahko dan prespal, ponoči pa se bo
skušal preplaziti čez mejo na naše ozemlje.
Kmet je denar sprejel ter je oba skril v neko
šupo, potem pa je odhitel ter je obvestil o tem
oblasti. Nemski varnostni organi so v velikem
število obkolili omenjeno šupo. Niso pa si upali
v bližino, temveč so jo iz daljave kakih 100 ko-
rakov obkrožili ter začeli od vseh strani stre-
ljati. Strelji so spečega tajca prebudili, odprl
je nekoliko vrata ter začel še sam streljati na
preganjalce. Tedaj pa ga je krogla smrtno po-
godila ter je padel. Ko so strelji iz šupe utihnili,
so varnostni organi planili v šupo. Našli so v
senu skrito trepetajočo mlado deklo, pri vratih
pa mrtvega mladeniča, ležečega v krvi. Po li-
stinah, ki so jih našli pri mrtvem, so ugotovili,
da je to 22letni Josef Hacker iz Nürschau,
okraj Mies na Sudetskem. Njegova spremlje-
valka je bila šele 15letna Marija K. iz Hode-
schau okraj Mies na Sudetskem. Zakaj sta oba
pobegnila in zakaj je Hacker streljal na ob-
mejne organe, pa je zaenkrat še nepojasnjeno,
oziroma nemške oblasti tozadnje niso izdale
še nobenega obvestila. Na izsleditev Hackerja
je bila razpisana nagrada 500 mark.

I Opozorilo avtomobilistom. Predstojni-
štvo mestne policije opozarja lastnike motornih
vozil in obratnih motorjev na področju maribor-
skega mesta, da je treba obrazce za pri-
javo motornih vozil oddati najkasneje do 14.
t. m., za prijavo obratnih motorjev pa do 29.
t. m. Obrazci se dobe pri predstojništvu brez-

plačno. Istočasno se lastniki motornih vozil
opozarjajo, da je do nadaljnjega prepovedana
uporaba osebnih avtomobilov in motociklistov
v času od sobote od 14 do ponedeljka do 8.

m V St. Janžu na Dravskem polju priredi
tamošnji Dekliški krožek v nedeljo, dne 17.
t. m. mladinsko proslavo, združeno s telovad-
nimi točkami in igrami »Čudežna cvetka«, »Be-
rač in deklica« in »Gluha tetca«.

m Padavinec utonil v potoku. V malem po-
toku Drvanji je utonil 37letni hlapec pri tr-
govcu Perku v Sv. Benediktu v Sl. gor. Ivan
Czör. Pokojnik je stalno živel v Perkovi vini-
čariji. Ko je šel iz viničarije k svojemu gospo-
darju, ga je vodila pot čez potok Drvanjo, ki
je tam poldrug meter globok. Ko je šel čez brv,
ga je prijala padavica ter je omahnil v vodo.
Našli so ga že mrtvega.

m Angel varuh... Dveletni sinko graverja
Libischa se je igral na dvorišču hiše na Glav-
nem trgu. Ker pa so bila večna vrata odprta,
je odvalil na cesto ter se korajžno podal po
pločniku naprej, dokler ni prišel do mostu.
Dečko je potem odkorcal po sredini mostu,
kjer se je začel vzpenjati na ograjo. Ko pa je
priplezal na vrh, ga je prijala krepka roka ne-
kega pasanta, ki je fanta izročil stražniku, ta
pa prestrašeni materi.

m 15 letni fant odnesel 10.000 din. V Mežici
je bil izvršen vlom v stanovanje trgovke Mire
Brundule. Tat se je splazil v stanovanje s po-
narejenimi ključi. Iz jedilne omare je odnesel
2 steklenici likerja, iz omare za srebrnino pa je
vzel dve zlati uri, vredni 8000 din. Nato si je
nabasal še raznega perila, čevljev in obleke
ter je povzročil okrog 10.000 din škode. Tatvi-
ne je osumljen neki 15letni fant, pri katerem
so našli nekaj denarja ter papir, v katerem so
bile ure zavite. Dejanje pa dečko taji.

Gledališče

Torek, 12. decembra ob 20: »Via Mala«.
Red C.

Celjske novice

c Protidraginjskega zborovanja v Celju se je
v nedeljo udeležilo okrog 400 ljudi. Posamezni go-
vorniki so razpravljali o ukrepih zaradi narašča-
joče draginje in prikazali izredno težak položaj
delavstva in nameščencev. Na koncu je bila spre-
jeta resolucija z zahtevami, da se nujno vse po-
trebno ukrene proti draginji in primerno zvišajo
plače nameščencem in delavcem. Nujno naj se pri-
lagodijo vsi zaslužki delavcev in nameščencev po-
trebnemu eksistenčnemu minimumu in zdaj nastal-
im draginjskim razmeram. Zaradi tega naj se me-
sečne plače zvišajo do 1000 din za 30%, do 2000
za 25%, do 3000 za 20% in nad 3000 za 15%. S
strogiimi kazenskimi odredbami naj se prepreči vsa-
ka špekulacija. G. ban naj določi minimalne plače
tudi za privatne nameščence. Protidraginjskim od-
borom naj se da izvršilna moč, sestavljajo pa naj
jih zastopniki konzumentov, med katerimi naj bodo
tudi zastopniki strokovnih organizacij. Za božič
ali za novo leto naj se vsem nameščencem izplača
trinajsta plača. Tudi vsem občinskim, banovinskim
in državnim nameščencem ter upokojencem naj se
povišajo prejemki v sorazmerju z rastočo draginjo.
Zborovanje je vodil mestni svetnik g. Pibrovč Ru-
dolf.

c Krajevne organizacije Kmečke zveze v celj-
skem okraju so imele preteklo nedeljo svoja zbo-
rovanja. Posebno dobro obiskana so bila zboro-
vanja v St. Jurju, Celju, St. Pavlu pri Preboldu,
Polzeli in Petrovčah. V St. Jurju je govoril zboro-
valcem senator g. Alojzij Mihelčič.

c V Celju se je v soboto ustanovilo Združenje
rezervnih oficirjev. Izvoljen je bil odbor s pred-
sednikom g. Ulago Antonom na čelu.

c Zaljivo dopisovanje laških dopisnikov v celj-
skem listu, ki jih je baje kar 11, je že vendar
enkrat prišlo pred sodišče. Eden najbolj navduše-
nih dopisnikov g. dr. Roš iz Laškega je prišel
pred celjsko sodišče in bil obsojen na 500 din de-
narne kazni, v primeru neizterljivosti pa na 6 dni
zapora ter na plačilo stroškov kazenskega postop-
panja. Zanimiva je bila izjava g. dr. Roša, ko je
dejal, da članka proti g. Deželaku ni niti inspiriral,
niti diktiral, niti dal komu naročilo, da bi ga na-
pisal in celo, da ga (kot vnet dopisnik dvomimo)
ni niti prebral.

c Še je bencina! Pritožbe tako prodajalcev kot
konsumentov bencina niso osnovane. Prav za prav
bi bilo to tako razumeti, da je bencina za pri-
vatnike še vedno dosti, ni ga pa za one sloje, ki
se z avtomobilizmom vzdržujejo. Mislim pri tem
na avtoprevoznike in autoizvoške. Za primer
povem samo dva primera, ki pa jasno povesta,
kakšna krivica se danes godi autoizvoščkom in
avtoprevoznikom. Pred dnevi je pri znani celjski
črpalki stalo kar precejšnja kolona avtomobilov.
No in, ko pride na vrsto tudi »Opel«, katerega je
vodila gospodična iz neke celjske trgovske hiše,
ji prodajalec bencina ni dal zahtevane količine
10 litrov. Dal ji je, kakor tudi ostalim (mnogo
bolj potrebnim) 5 litrov bencina. Mlada gospodi-
čna pa s to količino nikakor ni bila zadovoljna ter
je na mile in vnebovpijoče prošnje dosegla, da ji
je gospod pri »pumpici« dal še nadaljnih 5 litrov.
V to pa je privolil še iz razloga, ker je gospo-
dična zatrjevala, da ima zelo nujne vožnje (saj je
bil prihodnji dan praznik) in da ima tank povsem
prazen. Toda, na veliko začudenje prisotnih, je
po nastavku črpalke cevi začel bencin teči po
cesti. Ugotovilo se je, da je bil tank poln in je
torej drugih 5 litrov steklo po cesti. Kako se je
gospodična začudila, to vedo povedati očvidci,
preostali pa si mislimo svoje. Istega dne je pri
drugi bencinski črpalki v Celju s konji privlekel
neki avtopodjetnik svoj tovorni avto. Zaprozil je
ponižno lastnika črpalke, da mu priskoči na pomoč
z nekaj litri bencina. Voz je stal na cesti brez
kapljice bencina, dasi je lastnik črpalke imel ben-
cina dovolj za prodajo. Izdajo bencina pa je od-
klonil z motivacijo, da ga nima. V tem momentu
pa se je pripeljal neki gospod (seveda z auto-
mobilom — luksuznim) in poprosil
ako bi zamogel dobiti bencin. Beseda z besedo
sta naenkrat stvorili 15 litrov bencina. To je da-
nos moderno! Naibže sta vodo blagoslovila
in bencin je bil tui! Auto-
podjetnik je seveda svoj voz s konji zavlekel dalje
ter pri tem zahvaljeval Boga, da lastniki črpalke
odn. prodajalci bencina nimajo v oblasti tudi konj.
Takih primerov je vsak dan dovolj. Kdor se hoče
o tem prepričati, naj se potruži k bencinski črpalki
v jutranjih urah, kjer se o teh žalostnih dogo-
divčinah lahko sam uveri. — MkBn

Skupina poljskih vojnih ladij, ki so se pridru žile angleškemu vojnemu brodogovju in plovejo
pod angleško zastavo.

KULTURNI OBZORNIK

„Slepci“ Frana Tratnika

Velika slikarska kompozicija Fr. Tratnika „Slepci“, ki je nastala po naročilu visokega protektorja elovenske umetnosti bana dravske banovine g. dr. M. Natlačenca za »Dom slepih« v Kočevju, se nad vse častno uvršča v galerijo del osebnega razvoja umetnikovega. Tratnik je bil v tem primeru postavljen pred temo, ki je izrazito lastna njegovemu naravni in ki je že večkrat našla v njegovem delu zrelo realizacijo.

Na vzvišenem samotnem hribu pred vizionarno prikazanim ozadjem neba so upodobljene tri postave slepcev, ki s tipajočimi kretinami rok in pregibi teles negotovo in nedoločno dojemajo vnanji svet. Fiziognomije upodobljenec, obdelava njihovih teles, draperij, kakor tudi točnejša oznaka prostora, kjer se nahajajo, vse je omejeno na najmanjšo mero izraznih sredstev. Na misel mi prihajajo ob tej kompoziciji »Slepci« Pietra Brueghela. Tam široko epično pripovedovanje s komično epizodo, ki šele po miselnem sodelovanju postane tragična, tu pa gola skupina treh postav v svojem individualnem bitju reduciranih na minimum, enostavnih, pa vendar tako grozotnih. Kakor so med Brueghelom in Tratnikom pretekla stoletja, tako se je izpremenil tudi način oblikovanja določenega umetnostnega predmeta in tako se je tudi izpremenila pot, po kateri hodi umetnik, da izrazi skrivnosti svojega srca, da ustvari umetnino. Ko se je Tratnik odločil, da na tak način uresniči koncepcijo, je za njim stalo njegovo umetnostno prepričanje — njegov umetnostni genij. Vedno, kadar gledam Tratnikova dela, se pred mojim duhovnim očmi pojavlja tekst Ivana Cankarja. Oba glasnika najbednejših, oba iskatelja za zadnjimi skrivnostmi človeške duše, st si po načinu umetnostnega izražanja izredno sorodna. Obema ni zunanji videz nikdar resnična, marveč le lupina, v kateri se skriva edino vredni, etično utemeljen notranji svet. In iz te postavke nam postanejo na mah razumljivi tudi »Slepci«. Tratniku tu ni šlo za uporabljanje treh individualno določenih slepih ljudi v določenem krajinskem ali drugačnem miljeu, marveč za eno samo demonstracijo morda najstrašnejše nesreče, ki more doleteti človeka, za demonstracijo slepote same na sebi. Ne snov, razdrobljena na posamezne zanimivosti, je bila torej predmet Tratnikove podobe, marveč njena vsebina v celoti, tiša strašna usoda in tragična ljudi, ki jim ni dano gledati sončne svetlobe, ne drugih del božjega stvarstva. Obsojeni na večno temo nikoli izvestni v

zunanjem svetu drugače kakor s tipom ali sluhom, s fiziognomijami, ki so kot kolektiv pred duhovnimi očmi umetnikovimi našli na tej podobi ovekovečitev. Zato je umetnik opustil na podobi sleherni točnejšo oznako prostora, postave se nahajajo v nekem le sumarično nakaznem samotnem kraju pod široko razprto svetlobo neba, v katero hrepenijo, ker jo občutijo, slutijo, ne pa vidijo. Upodobljeni sami se kakor fantomi v rahlih, skoro gotokih krivuljah izvijajo iz zemeljske gmote. Dusevalno življenje figur je skrbno pretehtano in se z organizacijo kompozicije združuje v eno samo dinamiko.

Za osebni razvoj umetnikov pa bi bilo zanimivo primerjati njegovo risano kompozicijo »Slepcev« iz leta 1911, ki je v Narodni galeriji, s sedanjo sliko v olju. Kakor v našem primeru tako je tudi v prejšnjem delu upodobil tri slepce. Vendar kakšna razlika v pojmovanju umetnostnega predmeta! Figure v mladostnem delu so neprimerno točnejše, karaktizirane, obrabi kljub osnovnemu izrazu, ki ga vtisne slepota, individualizirani. Ugotoviti moramo neprimerno več naturalističnih elementov kakor v naših »Slepcih«. Ista razlika je tudi v duševnem izživljanju oseb. Želja po luči in jasnosti je pri »Slepcih« iz leta 1911 skoraj brutalno aktivna. Kakor drevesno deblo ali kamnit blok stoji ta moška v ozadiju, konvulzivne kretinje rok, odprla usta, skoraj animalični, napeli izraz obrazov pozna eno samo željo — videti! Šele na raz v ospredju, v rahli vijugli njenega telesa se ublaži vertikalna ostrina njenih tovaršev. Kako izpremenjeno življenje žive sedanji »Slepci«! Nobene zahteve več, nobenega upora, marveč le silno otožna resignacija. Ista razlika je zaznavna tudi v figuralni kompoziciji. Tam dvoje oseb strinjeno v eno telo, kateremu se po skupni usodi povezana pridruži še ženska figura, tu pa zrel in prostorno pretehtan kompozicijski lik, temelječ na diagonalni, ki gre od žene v ospredju na desno v globino do žene na levi in se strmo prelomi v prostor do tretje figure. Če strmo ta opazovanja, ki smo jih našli na teh primerih, potem bomo rekli, da gre pot umetnostnega razvoja pri Tratniku vedno dosledneje k povdaranju duhovnih vrednot kot najvažnejših prvin umetnostnega lika, da je poduhovljeno življenje njegovih postav vedno bolj ubrano, harmonično in da zlasti v kompozicionalnem oziru zori, se nekako osredotočuje ter tako uvaja v svoje delo neko zakroženo podobo.

S. Makuž.

Ljubljanska drama: Courteline: Tri komedije

(Premiera, 9. decembra 1939.)

Podoba je, da bodo letos prevladovali v našem dramskem sporedu francoski avtorji, saj je Georges Courteline tretji v njihovi vrsti. Proti temu ne bi še toliko ugovarjali, če bi nam gledališko vodstvo vsaj predstavilo dramatične, ki jih še ne poznamo in upričarjalo zares reprezentativna dela. Toda res ne vemo, čemu je bilo treba izkopavati iz arhiva igre, kakršne so Courtelinove tri tako imenovane komedije, kakor se nam neupravičeno in bahavo predstavljajo njegove literarne precej ekromne igrice »Bourbourouches«, »Stalni gost« in »Priljudni komisar«. Tako se vprašujemo posebno spričo dejstva, da je bilo v našem gledališču igrano že toliko domačih in tujih del, ki bi bila vrednejša ponovitve, prav tako pa tudi del, ki jih eploh še nismo videli. Vse kaže, da je to tri burke znova pridicala na oder bolj zadrega kakor resnična potreba, kar nam med ručim potrjuje tudi nič dobrega obetajoči zastoj, ki smo ga zadnje čase opazili v delovanju našega dramskega gledališča. Teko se je po lepih začetkih letošnjega gledališkega leta znova odprla stara rana našega gledališča, kar zadeva spored: nepripravljenost, breznačrtost in pomanjrljiva razdelitev in urejenost vsega dela v okviru sezone. To vprašanje se nam zdi tako važno, da se bomo ob priliki še povrnili k njemu.

Kaj nam nudijo Courtelinove tri zabavne odrske humoreske, kakor bi njegove dramatizirane anekdote kvečjemu lahko imenovali? Prva izmed njih z naslovom »Bourbourouches«, ki utegne biti še najboljša, nam prikazuje zaljubljenega možika, ki v svoji omejeni naivnosti nič ne slut, kako mu njegova prevešana in pokvarjena ljubica nastavlja rožičke z ljubimcem, ki ga skriva pred njim v omaro. Slepota njegove nore zaljubljenosti je toliko, da mu zama odpira oči star gospod, ki je bil skoti osem let priča vsega tega. Stvar je tipičen francoski naturalizem izpred nekaj desetletij, ki se nam danes zaradi svoje plekčnosti upira prav tako, kakor se nam zde misli afornizni, ki je z njimi prepleteno enostavno in celo dolgočasno dejanje, kaj cenena modrost. Literarno še manj pomembna je burka iz sodne dvorane z naslovom »Stalni gost«. Tudi ta enodejanka je zgrajena na presečenju in nasprotju, ki sta bila od nekdanj skromno dramatično sredstvo lahkih vaudevillskih stvaritev. Nekoliko močnejši poudarek bi utegnili imeti dvojna igra zagovornika, ki se med razpravo prelevi v držav-

nega tožilca in je kajpada slej ko prej ves v službi »pravice«, ki prav tako lahko pogublja tistega, ki ga je še branila. Toda pisatelj sam pretirava življenjsko verjetnost v toliki meri, da odbije satirični možnost vsaj sleherni ost. Ostane le še smeh, pa ne tisti zdravilni, očistujoči smeh resničnih komedij, marveč smeh, kakršnega nam po navadi vzbujajo razne anekdote, emešnice in podobna duhovčevanja. Isto velja za enodejarko »Priljudni komisar«, dasi skriva tudi ta burka v sebi zametek, iz katerega bi utegnil resnejši oziroma umetniški prodirnejši avtor napraviti pomembno stvar. Tako pa smo le priča burke, kako se vsemogočni policijski komisar naposled trese in skriva pred samokresom v rokah blaznega vsiljivca.

Režiser g. Osep Šest je uprizoril tam dal kar se da poljuden ton ter ni skušal mimo avtorjeve tipično naturalistične zamisli ikati novih možnosti v smeri farse ali groteske. In vendarle ni dvoma, da spadajo pričujoče Courtelinove odrske skice med dela tiste vrste, ki jih more na oderu v nemajhni meri rešiti edinole spretna improvizirana igra. To se je videlo tudi iz nekaterih posameznih vlog: med njimi moramo največ priznanja izreči g. Cesarju, ki je prešernega in jokavega zaljubljenca Bourbouroucha podal z resnično komiko, čeprav ne brez namiga v občinstvo. Tudi njegov komisar je bil dobro očitna figura, vendar močnejša v zunanji poudarki kakor pa v izrazih ironije in strahu. Posebej moramo omeniti tudi g. Skrbinska, ki nam je v tipični podobi predstavil intrigačnega »starega gospoda«. Adela g. Gabrijelčičeve je bila prav prepričevalna varljivka, vendar ji je nedostajalo nečesa, kar bi lahko imenovali skriti temperament ali naravo te ženske. Dvoje tipičnih podob iz galerije okostenelih pravnikov sta bila gg. Jerman in Gregorin: prvi je bil kot predsednik sodišča blizu grotesknemu pojmovanju, medtem ko se je drugi odel v togo komike patosa. Posrečena tipa, dasi morebiti ne najbolj izbrana, sta bila nadalje gg. Kralj in Jan kot stalni gost in kavarnar Alfred. Svojske poudarke je dal svoji igri g. Sever, vendarle je bil njegov Floche nekoliko v nasprotju z lahkotno zamovo burke. Gospoda, ki je našel uro, je z maniro velikomestneza podal g. Plut.

Slučaj je nanesel, da sem ravno te dni gledal v enem izmed ljubljanskih kinematografov izvrsten film »Juarez«, ki je posnet po znani Werflvi drami »Ju-

Moda tudi v vojski ne počiva

V mestih zahodne Evrope so še v veljavi strogi predpisi glede zatemnitve mest. Česna razsvetljava je kaj skromna, svetlobne reklame ni več, izločena okna ne prižigajo več luči, avtomobili in motorji vozijo brez luči, iz nobenega okna, nobenega stanovanja ne sme škrkniti svetel žarek na ulico. Seveda je ves promet temu primerno počasnejši in zlasti v večerih, ko ni meseca, se vse giblje kaj previdno in oprežno. Zepna baterija je v teh razmerah postala nenadomestljiva, pa še te se je treba previdno posluževati, da ne posveti preveč naravnost v oko postavce, ki ne sme opaziti nobenega svetlega žarka, pa naj velja kar hoče... Izgovarjaje se na to stisko je nenadkriljiva moda iznašla novo sredstvo, da ženske v temnih večerih opozarjajo okoli nase: žareče klobuke. To je sicer navaden ženski klobuk kakršnekoli fantastične oblike, le okrašen je z umetnimi cvetlicami. V teh cvetlicah pa je nova iznajdba: prevlečene so z neko snovjo, ki fosforescira, t. j. podnevi vsrkava svetlobo, v temi pa žari in se sveti (kakor številke na nekaterih urah). Pa tudi te cvetlice so tako postavljene na klobuk, da se ne svetijo navzgor, da iznajdljivih zastopnic nežnega spola ne bi ugledal kak bombnik, ampak svetijo samo naprej in tako utirajo pot tudi skozi gneče. Poznavalci mode in z njo združenih stremiljenj pravijo, da imajo ti klobuki še veliko bodočnost, vsaj do konca vojne, če se ne bodo ohranili tudi še potem, ko bodo ulice že razsvetljene. Tako so spet ženske dobile neko prednost, celo v tem tako vihnem času. Sedaj si ustvarjalci mode belijo glave, kakšno luč bi dali moškim. cigareta menda sveti preveč na vse strani...

Meteor ga je oplazil

V bližini Neapla, na planem, se je pred kratkim zgodil redek primer, da bi meteor skoro ubil kmeta, ki je mirno delal na polju. Nenadoma je začutil, da je mimo njega kot blisk naglo padel v tla razbeljen predmet, ki mu je šel tik mimo obraza in mu povzročil globoko rano in močne opekline. Razbeljeni košček je brez sledu izginil.

v tleh. Kmet v prvem strahu prav za prav ni vedel, kaj bi, nato se je spomnil svojega položaja in je šel k zdravniku. Ta je ugotovil, da bi mož postal žrtev meteorja, ki je začel iz svetovnega prostora v območje zemlje in je v mehki preli Kampanje zaključil svojo dolgo pot. K sreči je bil to čisto majhen drobec, sicer bi bila nesreča gotovo hujaša.

Letos 1. decembra je vrhovno poveljstvo nad dansko vojsko prevzel general W. W. Prior. Slika ga kaže pri odhodu s sprejema pri kralju.

ŠPORT

Šport zadnje nedelje

Smo tik pred smučarsko sezono in zato se krči vedno bolj šport na zelenem-igrišču. Preteklo nedeljo je bilo prav malo nogometa; ping-pongari so se pomerili v Ljubljani in to je bilo tudi vse. Sedaj si še pogloblje ogledimo ta srečanja.

BSK : Gradjanski 1:1 (0:1).

Pred 10.000 gledalci sta nastopila gornja nasprotnika v svojih najmočnejših postavah. Po rezultatu sodeč izgleda, da sta bila obe enajstorici enakovredni; toda to velja samo za začetne minute, potem pa je Gradjanski popustil ter je igral docela podrejeno vlogo. Zaradi tega in zaradi fauliranja so Zagrebčani mnogo izgubili pri belgrajskemu občinstvu.

Junijski nogometni turnir

Na nedeljskem junijskem pokalnem turnirju, v katerem je zmagal Mars, so bili doseženi tile rezultati:

Mars : Slavija 5:0
Mladika : Moste 0:7
Mladika : Slavija 4:0
Mars : Moste 6:4

Mednarodni nogomet doma in v inozemstvu

Hašk : Rapid (Bukarešta) 2:0 (1:0)
Jugoslavija : Ankara 3:2
Nizozemska : Belgija 4:1

Drug domač nogomet

Čukarički : Bask 2:1
Bata : Bačka 5:1
Vojvodina : Železničar 5:2 (2:1)
Slavija (V) : Sloza (Križ) 10:0

Italijansko prvenstvo

Nedeljske prvenstvene tekme v Italiji so takole izpadle: Bologna:Juventus 1:0, Novara:Venezia 2:0, Lazio:Napoli 2:0, Milano:Liguria 1:1, Genova:Ambrosiana 2:2, Fiorentina:Roma 1:0, Torino:Triestina 3:1, Bari:Modena 1:0. Tabela italijanskega prvenstva izgleda sedaj takole: Bologna 16, Ambrosiana 15, Lazio 14, Genova 13 t.

Ustanovitev nogometne podzveze v Mariboru

Maribor, 10. decembra.

V zvezi z reorganizacijo celokupnega športa v državi in s tem tudi v Sloveniji se je danes vršil v Mariboru ustanovni občni zbor Mariborske nogometne podzveze. Otvoril ga je delegat Slovenske nogometne zveze dr. Koštl iz Ljubljane. Olimpijski odbor je zastopal na skupščini Evgen Bergant. Mariborska podzveza bo obsegala 12 klubov. Od teh jih je bilo na današnji skupščini zastopanih 10. O prizadevanjih za ustanovitev je podal zanimivo poročilo Fišer. Med drugim je apeliral tudi na Slovensko nogometno zvezo, da podpira gmotno in moralno novo podzvezo, ki ima malo klubov in s tem tudi malo sredstev za življenje. Na severni meji ima slovenski šport poleg športnega tudi še važnejše narodno poslanstvo. Prosil je delegata Zveze, da bo na zveznem obnem zboru podprl ta stremiljenja mariborske podzveze. Proračun, ki ga je nato Fišer podal, predvideva 8000 din, ki bi se krili iz predvidenih dohodkov. Delegat »Slovan« iz Guštanja Jelenko je prosil, da se s posebno postavko v proračunu omogoči ustanovitev klubov na severni meji. Delegat »Murec« Peterka je potem apeliral, da naj se pri volitvah odbora uveljavi sporazumna lista. Sledile so volitve, pri katerih so bili izvoljeni na podlagi tozadevnega sporazuma Mag. Maver predsednik, Jošt podpredsednik, Mozetič I. tajnik, Miheljak II. tajnik. Amon blagajnik, Glavič pa kapetan. V odbor sta bila izvoljena še Grbec in Dasko.

Jegličev akademski dom

bo spomenik slovenskemu vladiki.
Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!

arez in Maksimilijan». To pripovedujem v tej zvezi zaradi paradoksa, ki mi je ob tej priliki prišel na misel: da namreč gledališče lahko izpodriva kino. Kdor namreč želi videti delo umetniške vrednosti, gre lahko te dni v kino, medtem ko tisti, ki se mu hoče edinole zabave, lahko zavije v — gledališče. Ali ni to narobe svet?

France Vodnik.

**„Verjemite mi,
s pomočjo
tega recepta
s smetano mleka
so žene, stare povprečno
50 let, videti kakor
da štejejo komaj 30 let.“**

**Namažite se na mestu,
označenim s strelico —
potem pa po vsem licu in vratu.**

Evo vam hitrega načina, da napravite guštasto, ohlapno in velo kožo spet svežo, čvrsto in mlado. Zmešajte enoto čiste mlečne smetane (očistene s pankreatinom) z enoto očistene oljčnega olja, potem zmešajte to z dvema enotama najfinije kreme. To bo takoj redilo Vašo kožo ter ji vrnilo mladostno svežost in lepoto v neverjetni meri. Neka slavna igralka se je poslužila tega recepta, da ohrani svoj mladostni videz in s 70 leti je še vedno igrala vloge mladih žena. To zmes vam lahko napravi tudi Vaš lekarnar, a pripravljajte male količine je zelo drago. Krema Tokalon bele barve (ki ni mastna) vsebuje mlečno smetano očistoeno in specialno pripravljeno, z očistilnim oljčnim oljem, da redi Vašo kožo. To je pravo hranilo za kožo. Dobliva se v tubah po Din 12.— in 18.—. Uspešni rezultati so zajamčeni v vsakem primeru, ali pa se vam vrne dvojna kupna cena.

Maršal Mannerheim

osvoboditelj Finske in vrhovni poveljnik finske vojske

Ime Mannerheim je neločljivo združeno z novo zgodovino Finske. Danes stoji kot 72 letni starček na čelu vse finske oborožene moči in vodi vojaški odpor naroda, ki je pripravljen z vsemi silami braniti svojo težko priborjeno narodno svobodo in državno neodvisnost. Pred 21 leti, lepega majskega jutra — bilo je to leta 1918 — pa je na čelu svoje bele garde med velikim ljudskim slavjem slovesno vkorakal v Helsinke, ko je bil končan boj na najsevernejšem celinskem delu Evrope in je bila boljševiška poplava zajezena.

Karel Gustav Emil vitez Mannerheim je bil takrat major, danes pa je maršal, vrhovni poveljnik finske vojske. Dobro se zaveda, da bodo boljševiki vse poskusili, da bi si priborili nazaj tiste pokrajine, ki so jih zasedli že pred 21 leti, pa so se morali kaj kmalu umakniti. Le da je danes njihov sunek neprimerno močnejši kot pa je bil takrat, ko so se vojskovali le bolj neurejene tolpe. Takrat je tudi vsaj v ozadju še lebdela nemška pomoč, na katero Finska ne more več računati. Vendar so tudi na finski strani take razlike, ki dajo misliti. Pred 21 leti je v finski vojski na eno puško prišlo šest mož, danes na enega moža pridejo štiri puške. Glede topništva je Finska danes tako močna, kolikor tako majhen narod — trimilijonski narod je v svetu še vedno zelo majhen — sploh more biti.

Rodil se je Mannerheim 4. junija 1867. Vojško izobrazil je dobival v švedski kadetski šoli in v ruski konjeniški šoli — pozna torej dobro oba finska sosed. Kot poveljnik konjenice se je v letih 1904-5 udeleževal ruskih vojnih pohodov proti Japonci. Pozneje je kot član neke ruske komisije prepotoval velike pokrajine po srednji Aziji in Kitajski. Med svetovno vojno je bil poveljnik ruske konjeniške brigade v Varšavi, pozneje pa poveljnik rusko-romunskih čet v Karpatih. Glavni štab ruskega carja je Mannerheima zelo visoko cenil zaradi njegovega osebnega poguma in neustrašenosti in zaradi njegovih izrednih sposobnosti za vodstvo in poveljevanje. Čeprav je bil vseskozi vester in se je držal zapovedano discipline, nikdar ni pozabil svoje domovine Finske, ki je takrat pod tem imenom na svetu še ni bilo.

Ko je v oktobru 1917 izbruhnila boljševiška revolucija, je Mannerheima svarili, da je na Finskerheim hotel domov na Finsko, kjer pa je vse našel v silni zmedi in neredu. Družba velikih knezov in ostalih dostojanstvenikov, ki so uživali čast in blagostanje po milosti carja, je bila nezmogljiva za vsak odpor proti boljševiškim tolpom, dasi narod ni kazal prav nobenega veselja, da bi bil pripravljen samo carsko oblast zamenjati za boljševiško, ampak se je pač hotel otrestiti ruske nadoblasti v vsaki obliki. General Niessel, ki se je v tedanjem Petrogradu zaman trudil, da bi zavrnil revolucijo, je Mannerheim svaril, da je na Finskem 80.000 rdečih vojakov, ki družno delajo s člani finskih komunističnih komitejev. Toda Mannerheim se ni dal preplašiti. Po zahodni obali je zbiral razkrojene čete, ki so bile manj zastrupljene od komunizma, in jih z nekaj zvestimi častniki poučeval in pripravljaj na nove naloge. Hel-

sinki so bili takrat že v rokah boljševikov in po Kareliji je z vso krutostjo divjala revolucija. Da bi šel na pomoč v notranjost dežele — zato Mannerheimu ni bilo na razpolago prevoznih sredstev. Začasna finska vlada pod vodstvom Svinhufhuda se je obotavljala in si ni upala nastopiti. Tako je Mannerheim sklenil delati na svoje. V noči od 27. na 28. januar 1918 naj bi finske čete — slabo opremljene in še slabše oborožene — izvedle napad na pet ruskih garnizij. Isti večer je Mannerheim prejel brzojavko, da je Svinhufudova vlada odstopila tik pred zmagovalcem. — Še tisto noč so finske čete razgule in razorožile ruske garnizije in se polastile vseh njihovih skladišč. Tako je Mannerheim mogel svojo vojsko vsaj primerno opremiti.

V zgodovini evropskega severa je bilo to nekaj nedopovedljivega. Boljševiški sklep je bil načet in se je lomil dalje. Vendar je trajalo pet dolgih mesecev, preden je Mannerheim s svojo vojsko, »bela garda« imenovano, pregnal boljševiške tolpe z vsega finskega ozemlja. Na pomoč so prišle tudi nemške čete, ki jih je poklical še Svinhufud zoper izrazito Mannerheimovo voljo. Ko po opravljenem poslu nemške čete niso pokazale volje, da bi zapustile finska tla, je Mannerheim dne 16. maja 1918 po zmagovalnem vходу v Helsinke užaljen odložil vrhovno poveljstvo in se umaknil v Stockholm. Sele ko je izvedel, da so se Nemci do zadnjega vojaka umaknili, je sledil klicu domovine in se je vrnil. Finska je bila v veliki nevarnosti, da bo po nemirnem in neurejenem letu 1917 zavladata velika lakota. Mannerheim se je pogajal s Francijo in Anglijo, kjer je izposloval pomoč. Isti dan, ko so odhajale nemške čete, je pristal Mannerheim v pristanišču Helsinkov s svojim brodom, ki je pripeljal velike količine žita in moke. Vsa Finska ga je drugič pozdravljala kot svojega rešitelja.

Pri volitvah za predsednika nove republike dne 25. julija 1919 je sicer proti svojemu protikandidatu Stahlbergu propadel za 30 glasov, vendar sedaj, ko je videl domovino svobodno in samostojno, ni bil več užaljen. Kot predsednik obrambnega sveta je takoj začel graditi finsko obrambno moč, neprestano imajoč pred očmi, od kod bi kdaj mogla mladi državi groziti največja nevarnost. Kapital, ki ga je že takrat Mannerheim z vso pridnostjo začel nalagati, Finska danes s pridom uživa. Ko je leta 1930 boljševizem znova skušal dvigniti svojo glavo, ga je Mannerheim znova pritisnil k tlu. Na njegovo zahtevo so bila razpuščena vsa komunistična društva in prepovedana vsa zastopstva rdečega tiska. Sicer komunizma na Finskem nikoli ni veliko bilo, toda Finska je sosed Sovjetske Rusije in kominterna je ves čas zelo brižno vzdrževala svoje umetne organizacije po Finskem, dokler Mannerheimu ni bilo te igre dovolj... Leta 1933 ga je predsednik finske republike imenoval za vrhovnega maršala in ves obrambni ustroj majhne Finske je prišel pod njegovo vodstvo. Njegova 70 letnica je bila pravi narodni praznik. Poročevalci pravijo, da na Finskem skoraj nima sovražnika, tudi v zunanem svetu je zelo priljubljen in spoštovan, le »rdeči« ga ne morejo.

Zagorje ob Savi

Zagoreko Peveko društvo poznamo že dalj časa kot eno naših najboljših podeželskih društev. Vsako leto nas razveseli, čeprav ima veliko številno drugih nastopov in sodelovanj, s samostojnim koncertom, kjer pokaže novejša in tudi najnovejša dela slovenskih skladateljev. Tudi na svojem letošnjem koncertu je pokazalo lepe uspehe svojega, sicer skritega, pa velikih žrtev zahtevajočega dela. Pevci so nam zapeli v mešanem, moškem in ženskem zboru 19 pesmi skoraj vseh bolj vidnih slovenskih skladateljev; kar 14 imen skladateljev smo našli. Zbor napravi na poslušalce ugoden vtis: ima dober material, glasovi so dosti izenačeni; pevci vpoštevajo dinamična znamenja in emiselno interpretirajo skladbe. Tudi tehnično so na lepi višini, saj se lotijo tudi dosti težkih skladb, kot so n. pr. Tomčeve Svatske pesmi. Da se zbor ne more v polni meri uveljaviti, temu je kriva majhna dvorana. Čeprav so dvorano »obrnili« tako, da so dali poslušalce na oder, pevce pa postavili v ozadju dvorane, vendar dvorana akustično ni zadovoljiva. Marsikaka rezkoča in trdota bi v akustični dvorani sama od sebe odpadla. — Številni zbor poživljeno vodi g. organist Alojzij Rozman, ki se ne straši ne truda ne časa, ki ga je treba za dobro stvar žrtvovati. Omeniti moramo tudi soliste, ki so svojo nalogo prav lepo opravili. Ne zdi se nam pa prav, da je bilo pri koncertu razmeroma malo občinstva. V Zagorju, ki ima prav lepo peveko tradicijo, bi pričakovali več razumevanja za to prireditev. Če pevci v času, ko za duhovne

večnate nima veliko smela, toliko žrtvujejo za peveko umetnost, potem bi jim moralo občinstvo z obilno udeležbo dati vsaj majhno priznanje za njihovo delo. Saj kaj več pevec tako ne pričakuje. V upanju, da bomo drugič tudi od te strani koncerta veseli, pozdravljamo pevce in jim želimo veliko uspeha pri nadaljnjem delu!

Jesenice

Godba 1. planinskega pešpolka priredi v četrtek 14. decembra ob 8 zvečer v Krekovem domu koncert. Na sporedu so slovanske glasbe. Dirigent je gosp. Lojze Smrekar, jeseniški rojak. Vabimo prijatelje lepe glasbe, da se polnoštevilno udeležijo koncerta.

Mesečni »Verski list« je začel s cerkvenim letom izhajati za župnije Jesenice—Koroška

Bela. List je strogo verskega značaja. Priporočamo ga vsem! Letna naročnina je 12 dinarjev, posamezni izvod po 1 dinar.

Alpinski športni klub »Gorenjec« ima za svoje člane in članice vsako nedeljo smuške treninge na Crnem vrhu. Teren za smuko je idealen, pršiča je nad 40 cm. Koča »Gorenjca« je dnevno oskrbovana in ima na razpolago sobe s posteljami.

Slov. Bistrica

Gospodom duhovnikom sporočamo, da je vpokojenega župnika g. Ivana Doberška ponovno zadela možganska kap. G. sobratje se naprošajo, da se ga v molitvah spominjajo.

Čtroški kotiček

SLON SAMBO

(183) V raztrgani obleki in žalostnega obraza sta šla dalje. »Uboji osliček,« je stokal Jan. »In ničesar za v želedec,« je dodal Filip. Medtem se je zvederilo in poiskala sta si kotiček, kjer sta si iz suhega listja naredila ležišče. Ni trajalo dolgo, pa sta navzlic solzam na licih sladko zaspala.

(184) Zarana zjutraj sta se zbudila, in Filip je začel spet jadicovati: »O, kako sem ves otrepel, komaj da me noge držijo!« — »Daj, krepko stopiva, to je najboljši pripomoček, da postaneva spet gibčna,« je nasvetoval Jan. Mahoma sta zasklajala frtovanje med vejami, in medtem ko sta še prestrašeno prisluškovala, je veliki Tukan stal pred njima. Kako so bili vsi trije veseli tega snidenja!

Umrli so nam naša

mati

Pokopali jo bomo jutri v torek ob 16. uri na župno pokopališče v Hrovači.

Ribnica, 11. XII. 1939.

Dr. Viktor in Filip Peterlin z družino in ostalim sorodstvom.

PHÖNIX najboljši šivalni stroj v vsako hišo, da bo v resnično veselje vsaki gospodinj.

Stare stroje vzamemo v račun. Na ugodna mesečna odplačila!

NOVA TRGOVINA

Turševa cesta 36, nasproti Gospodarske zveze

Lov z letalom

Tim je pograbil časopis in ga odprl. »A, tu je ta zgodba! Pa še nekaj, Jock. Poslušaj: Dva tisoč funtov nagrade dobi, kdor smaragde izsledi!«

»Dva tisoč funtov,« ponovi Jock, »dvatisoč funtov! Joki, če bi imel tudi samo polovico te vsote, bi očka lahko prišel domov in si kupil solastništvo pri nekem podjetju; to je njegova največja želja.«

Tim je treščil s pestjo po mizi, da je kar posoda zazvenčala: »Če je tako, boš nagrado tudi zaslužil in jaz ti pomorem, kakor gotovo sem Tim!«

Še celo tako mirni Jock je bil razburjen, a ni se dal čuvstvom premagati, ampak je znova vprašal: »Tudi jaz sem z vsem srcem za stvar, a vendar še zdaj nisi odgovoril na moje vprašanje: Kje bova dobila denar? Ga imaš ti kaj?«

»Kakih trideset šilingov imam.«

»To je premalo,« reče Jock odločno. »Le pomisli, da morava napraviti vso dolgo pot do Bristol!«

Tim si je grizel ustnice. Nekaj časa je gubanič čelo in napeto tuhtal. Naenkrat pa je planil pokonci, da je kar sedež odletel.

»Jo že imam! Polastiva se letala! Nič me ne skrbi, da ga ne bi znal voditi. Naredil sem vse izpite in imel bi izpričevalo le, če bi ne bil premlad.«

Jock ga je kar gledal. »Tim, ali si znorel? Jasper lahko pohrusta dva taka kakor sva midva, Red pa tudi še nekaj zaleže.«

»Prava reč! Red bo morda doma, Jasper pa ne. Ali ne razumeš, Jock, da ga je Red poslal po smaragde?«

»Na to nisem mislil, pa najbrže imaš prav. A če je Jasper šel po smaragde, se je morda odpeljal z letalom.«

»Mogoče, a verjetno ni. Odkod pa veš, da je Jasper pilot? Ljudi, ki so se naučili letalstva, ni prav veliko. Ali imajo pri Redovih hangar?«

»Videl ga nisem.«

»No vidiš in jaz stavim, da svoje posle opravijo z avtom. Če torej dobiva letalo, bova v nekaj urah lahko dvignila smaragde.«

»Ne bo šlo. Bencina v letalovem tanku je samo za kake pol ure.«

A Tim se ni dal ostrašiti.

»Nič ne de. Očka in jaz sva člana Llanfechanskega letalskega kluba in do letališča ni niti dvanaest milj.«

Tim, tebi pa res nikoli ne zmanjka. Ne če si ti pripravljen, sem jaz tudi. Samo dve stvari moram še prej urediti: teti brzojavim, da sem še živ, pa Finchu Hanleyju, ki bo najbrže v Taverntonu.«

Čez deset minut sta stopila iz hiše in krenila proti kotanji, kjer sta bila ostavila korakelj.

9. Dim pomagaj

Ko sta bila že skoraj na robu kotanje, se je Jock ustavil in rekel: »Na nekaj si pa le pozabil, v korakelj ne moreva oba!«

»Brez skrbi! Vzel sem vrh s seboj,« ga je pomiril Tim in izvlekel iz žepa klopič močnega motvoza.

Jock ga za hip začuden gleda, potem pa prikima. »A tako, že razumen. Eden se pelje čez, drugi pa potegne korakelj zopet nazaj k sebi.«

Tim se dobre volje spravi v čudni, širokemu loncu podobni čoln in vesla na drugo stran, ter odvijja za seboj vrvice, nato pa potegne Jock korakelj zopet k sebi. To je bil res najbolj smešen čoln, kar jih je Jock kdaj videl, in zelo se je čudil, da more kdo iz njega celo ribe loviti. A Tim mu je zagotavljal, da gre to prav lahko, ako si je enkrat navadil, in da se Wa-

lešani res v koraklji vozijo, kadar lovijo losose.

Pot sta nadaljevala skozi strm gozd. Ko sta prišla na vrh, je Tim umaknil in se splazil oprezno dalje.

»Pri Garvu sem že bil,« je rekel Jocku; »odkar je sedanji gospodar tam, pa še ne. Vzel je hišo za tri mesece z vso opremo v najem.«

»Kako pa se piše?«

»Spain, najbrž pa to ni njegovo pravo ime.«

»Izreden možak. A vendar se njega ne bojim, pač pa Jasperja, ki je ves vrazil.«

»Ne verjamem, da bi bil doma.«

»Imajo pa še kakega drugega človeka pri hiši.«

»No saj se bova kmalu prepričala. Zdaj, zdaj bova na robu gozda. Vrziva se na tla in se plaziva skozi praprotili!«

Storila sta tako in prišla na rob. Travnik sta imela naravnost pred seboj. Garvova hiša je bila na desni, na levi pa je kakih sto metrov daleč šumel potok, ki se je nekoliko nižje doli pod kotanjo, ki sta jo prevozila, izlival v veliko reko. Letalo je bilo skoraj naravnost pred njima in oddaljeno kvečjemu dve sto korakov.

»Nekdo se suče okoli letala,« zašepeta Tim.

»Kolikaj sreča! Tank napolnjuje!«

In temu praviš sreča,« zagode Jock. »Kako pa naj se letala polastiva, ako se bo on motal tod okoli?«

»Lahko greva naokoli do potoka, splezava na breg, se vrževa nanj in ga zveževa.«

»Kajne, potem se pa lepo vsedeja in deset minut čakava, dokler se stroj ne ogreje?«

Vpraša Jock zbadljivo. »Kaj se bo neki zgodilo ta čas, kaj meniš?«

Tim je bil nekoliko poparjen, pa ne za dolgo. »Veš, jaz mislim, da bo začel možak sam stroj greti, kakor hitro bo tank poln. Tvoj prijatelj Red se mora vendar letala čimprej zne-

biti. Dokler se namreč nahaja tu, je važen dokaz zoper njega.«

Jock nagubanči čelo, neseu-umhlwuymlhum Jock nagubanči čelo. »Saj imaš morda prav, vendar je tvoj načrt preveč nevaren. Od potoka do letala je zadosti dolga razdalja in kaj gotovo naju bo prezgodaj zapazil.«

»Kaj naj pa potem narediva?«

Jock je napel možgane.

»Tim, zdu se mi, da jo imam. Ko sem davkel skozi grmovje, sem videl velik kup vej. Nekdo je trebil stezo in je to hosto nasekal. Če torej stečem tja gor in vtaknem v kopico užgalico, bo nastala prav čedna grmada. Morda bo možaka zvalila od letala k sebi.«

»Morda res,« pritrdi Tim nič kaj prepričan. »Poskusiva na vsak način!«

»Ni treba obeh, jaz sam lahko opravi.«

»Kajne, da se ti kaj zgodi! Glej, Jock, skupaj bova nosila delo in nevarnosti, pa nič drugače!«

»No dobro,« se uda Jock, ki je mu je Tim vedno bolj ugajal.

Kmalu sta se skozi gozd priplazila do vrat v ograji. Obstala sta in prisluhnila, pa nikjer nikogar opazila; zato sta vstopila in tiho tiho tapila proti steni garaže, ki je stala zadaj za hišo.

Za garažo pa je bil kup vej, gotovo šest čevljev visok. Jock je pokukal okoli vogla; ko je pa videl, da je zrak čist, je potegnil iz žepa užgalice, jih uprasnil kar pol tuceta obenem, ter jih zagnal v kopico. Počakal je samo še toliko, da se je hosta vnela, potem pa jo pobrsal.

Ko sta oba dirjala skozi grmovje v gozd, sta za seboj slišala prasketanje kakor bi kdo streljal, a takoj nato še mnogo večji trušč, ker je letalov motor že deloval.

»No, ali ti nisem pravil,« vikne Tim. »Stroj se že ogreva. Grmade pa ne bo ne slišal ne videl.«

Božična darila
IVAN KRAVOS
 Maribor
 Aleksandrova c. 13

Damske volnene obleke
 zimske jutranje halje, pidžame spalne
 srajce in drugo zimsko perilo nudi najceneje
F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

Zapustila nas je naša dobra, nad
 vse ljubljena soproga, mamka, stara
 mama, sestra in teta, gospa

Katarina Snoj
 roj. Pavlič

Pogreb drage pokojnice bo v to-
 rek, dne 12. t. m. ob štirih popoldne
 izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jo-
 žefa (Vidovdanska cesta 9) na pokop-
 ališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. decembra 1939.

Zalujoče rodbine:

Snoj-Pleško-Gözl
 in ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

Kupimo

Bukovo gorivo

drva in klade, sveža in
 suha, kupujem vsako ko-
 ličino. Ponudbe na Ek-
 sporter I. Mestrovic, Za-
 greb, Jelačičev trg 15.

Vsakovratno

zlato kupuje
 po najvišjih cenah
 CERNE, juvelir, Ljubljana
 Wolfova ulica št. 2

Večjo množino hmelovk
 očisteni, 7 m dolžine in
 naprej, nekaj jih je lahko
 tudi 6 m dolžine, kupim.
 Ponudbe v upravo »Sl.«
 pod šifro »Ugodna prilika«
 št. 19222.

Denar

Hranilne knjižice
 3% obveznice
 in druge vrednostne
 papirje kupuje in plača
 najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
 MARIBOR
 Aleksandrova cesta 40.

Knjižice

Domžalske in Ljubljans-
 ke mestne hranilnice —
 kupim. Ponudbe v upravo
 »Slov.« pod »Gotovina« št.
 19082.

Hranilne knjižice

Zadružne gospodar. ban-
 ke, Ljubljanske kreditne
 banke, I. hrvatske sto-
 dionice, takoj prodam. —
 Ponudbe upravi »Slov.«
 v Mariboru pod »Gotov-
 vina 385-39 kr.« (d)

Zasluzek

Vsakdo lahko zasluži

s postranskim delom kot
 krajevni zastopnik pri
 ljudskem zavarovanju. —
 Potrebujemo ljudi iz vseh
 krajev in vseh krogov.
 Poslijte svoje ponudbe
 zavarovalnici »Drava« v
 Mariboru.

Službodobe

Kavarn. blagajničarko
 z dobrimi spricavali, ver-
 zirano v bufetu, išče ho-
 tel »Central«, Osijek. (b)

2 čevljarska pomočnika
 večša izdelovanja vseh
 del, eden od teh tudi
 gornjih delov, sprejem
 takoj. - Vprašati: Stefan
 Savecz, Slovenj Gradec.

Prodajalka

z večletno prakso v trgo-
 vini mešanega blaga, se
 sprejme. Le starejše moči
 naj pošljejo ponudbe s
 sliko v upravo »Slovenca«
 pod »Nastop Novo leto«
 št. 19227.

Garderobkerko

sprejme večje kavarniško
 podjetje za takojšen na-
 stop. Znanje poleg slo-
 venskega tudi nemški je-
 zik. Starost 30—35 let.
 Zmožna kavičije. Ponudbe
 z navedbo prakse in pred-
 izobrazbe v upravo »Sl.«
 pod značko »Sposobna«
 št. 19252.

Mizarski pomočnik

za šperano pohištvo. - se
 sprejme. Mejač, Kamnik,
 Graben.

Prodamo

Trgovci!

Orehova jedra, ajdov in
 cvetlični med kupite naj-
 ceneje v Medarni, Ljub-
 ljana, Židovska ulica 6.

Orehe

prvo vrstno blago, nudimo
 dokler zaloga po 6 din
 za kg. — Fran Pogačnik,
 d. z o. z., Ljubljana,
 Tyrseva (Dunajska) ce-
 sta 33, Javna skladišča.

»Anker« šivalne stroje
 najnovejše, za gospodinje,
 šivilje, krojače, tudi cik-
 cak, malo rabljene, od
 300 din naprej prodaja
 »Triglava«, Resljeva 16. (I)

2 9 5 1

DRVA
PREMOG
IV. SCHUMI
 DOLENJSKA
 CESTA

40—50 litrov mleka

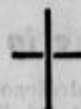
lahko dostavljam v Ljub-
 ljano skupno ali na drob-
 no. Cena po dogovoru. —
 Naslov v upravi »Slov.«
 pod št. 19231.

Obrt

Mreže za postelje

najceneje pri Andlovicu,
 Komenskega ulica 24. (I)

Snežne čevlje in galoše
 popravlja »Express«, br-
 zopopravilnica čevljev,
 Sv. Petra cesta 6.

Naše zlate

MARJANCE

ni več. Odšla je med nebeške krilate.

Na zadnji poti jo spremimo v to-
 rek, dne 12. t. m. ob dveh popoldne
 iz hiše žalosti, Privoz št. 8, na pokop-
 ališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. decembra 1939.

Zalujoči družini: Richter-Speletič.

Umrli je naša preljubljena sestra oziroma svakinja in teta,
 gospodična

Adela Golob

učiteljica v p.

Pogreb predrage pokojnice bo v torek, 12. decembra t. l.
 ob pol štirih iz mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski
 cesti na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. decembra 1939.

Zalujoči bratje Golobovi.

Naznanjamo tužnega erca, da je nenadoma umrla gospa

Valentina Zupan

gostilničarka

Pogreb bo v torek, 12. decembra ob pol treh popoldne
 izpred restavracije »pri Konjiču« na farno pokopališče na
 Koroško Belo.

Slov. Javornik, dne 11. decembra 1939.

Zalujoči: *Valentin*, soprog, *Julka* poroč. *Čenčur*,
 sestra, *Janko Troha*, brat, in ostalo sorodstvo.

Umrli nam je naš ljubljani, skrbni soprog, očka in brat, gospod

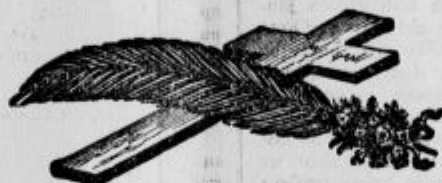
Vilko Zehrer

šolski upravitelj v Kozjem

Pogreb pokojnika bo v sredo, dne 13. decembra t. l. ob desetih popoldne
 iz hiše žalosti na pokopališče v Kozjem.

Kozje, dne 11. decembra 1939.

Minka roj. *Bren*, soproga; *Erika* in *Lidija*, hčerki;
Marija, sestra; *Gusti*, brat, in ostalo sorodstvo.

Dne 10. decembra 1939 je mirno v Gospodu zaspal
 prečastiti gospod

Jožef Šiška

stolni kanonik, soustanovitelj in dolgoletni član nadzorništva
 Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani, itd.

Mnogozaslužnega narodnega delavca ohranimo trajno
 v svetlem in hvaležnem spominu.

V Ljubljani, dne 12. decembra 1939.

Vzajemna zavarovalnica
 v Ljubljani.